

Antamispäivä
29.5.2026

Ratkaisunumero
1042 6709

Ratkaisu, johon on haettu muutosta

Etelä-Savon kärjäoikeus 11.4.2024 nro 1015 9790
(liitteenä)

Asia Urakkasopimuksen suoritusrikkomus

Asianosaiset hovioikeudessa

Valittaja Mäntyharjun kunta

Vastapuoli Maarakennus Suutarinen Oy

Oikeudenkäynti hovioikeudessa

Valitus

Mäntyharjun kunta (tilaaja) on kärjäoikeudessa esittämänsä kanteensa toistaen vaatinut, että Maarakennus Suutarinen Oy (urakoitsija) velvoitetaan suorittamaan kunnalle vahingonkorvauksena 44.007,70 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen 4.2.2022 lukien sekä kunnan arvonlisäverottomat oikeudenkäyntikulut kärjäoikeudessa 43.529,07 eurolla ja hovioikeudessa 29.342,26 eurolla korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine korkeineen kuukauden kuluttua hovioikeuden päätöksestä lukien.

Suunnitteluvastuu

Palokatkojen suunnitteluvastuu on kuulunut tilaajalle toteutussuunnittelua lukuun ottamatta. Tilaajalla on ollut suunnitteluvastuu palokatkoista suhteessa rakennusvalvontaan. Tilaajalla on kuitenkin ollut mahdollisuus siirtää maanrakennuslain 117 b §:n mukainen suunnittelu- ja rakentamisvastuu urakoitsijalle osapuolten välisessä sopimussuhteessa. Tilaaja on toteutussuunnittelun osalta siirtänyt suunnitteluvastuun urakoitsijalle.

Tilaaja on laatinut ja toimittanut urakoitsijalle vastuullaan olevat suunnitelmat riittävässä laajuudessa siten, että urakoitsijan vastuulla oleva toteutussuunnittelu on kyetty suorittamaan. Urakoitsijalle toimitettuun tasopiirustukseen on kirjattu yksilöinti, jonka mukaan kaikki LVIS-läpiviennit puretaan näkyville ja palokatkoihin tehdään sekä ääni- että palotekniset tiivistykset, ja joka on yksiselitteinen ja riittävä kuvaus työn laajuudesta. Urakoitsijalla on ollut vastuu palokatkojen paikkojen määrittämisestä ja käytännön toteutukseen liittyvästä suunnittelusta (*toteutussuunnittelu*).

Rakennusurakka on näiltä osin sovittu toteutettavaksi niin sanottuna käänteisenä palokatkosuunnitteluna, joka on käytännössä ainoa ja alalla

vallitseva pääsääntöinen tapa, jolla vanhojen rakennusten peruskorjaushankkeita voidaan palokatkojen osalta toteuttaa. Käänteinen palokatkosuunnittelu tarkoittaa menettelyä, jossa rakennesuunnittelija laatii osana etukäteissuunnittelua detaljit koskien rakennuskohteen eri rakennekohtia ja -ratkaisuja. Palokatkoja toteuttavan urakoitsijan edustaja tunnistaa detaljin mukaisen rakenteen kohteella ja soveltaa oikeaa detaljia palokatkoa asentaessaan sekä kirjaa toteutetun rakenteen toteutuskuviin. Suunnittelija viimeistelee suunnitelmat palokatkojen asentamisen ja urakoitsijan toimittamien paikkatietojen jälkeen. Palokatkot voidaan toteuttaa asianmukaisesti ilman sijaintikaaviota.

Menettelytavasta on sovittu jo sopimusvaiheessa, kun tavanomaisesta palokatkokourakointiin liittyvästä toimintatavasta ei ole sopimuksin poikettu. Asia on kirjattu myös urakka-asiakirjoihin (K2). Menettelytavasta on lisäksi sovittu tai sitä on täsmennetty myös 5.7.2015 pidetyn työmaakokouksen pöytäkirjassa nro 3 (V4), jonka sisällön urakoitsija on allekirjoituksellaan vahvistanut ilman huomautuksia, sekä 24.9.2015 pidetyn työmaakokouksen pöytäkirjassa nro 5 (K7), jossa on todettu urakoitsijan täyttäneen veloitteensa palokatkojen osalta. Paikalla em. työmaakokouksissa ovat olleet toimivaltaiset tilaajan edustajat. Työmaakokousten käsittely ei ole muuttanut alkuperäisen sopimuksen sisältöä, vaan korkeintaan täsmentänyt ja tarkentanut sitä. Sopimuksen sisältöä koskeva täsmennys ja tarkennus on kirjattu työmaakokouksen pöytäkirjaan, ja tilaajan sekä urakoitsijan edustajat ovat sen allekirjoituksillaan vahvistaneet, joten täsmennys on pätevästi tehty.

Työmaakokouksen pöytäkirjasta 9.7.2015 nro 3 (V4) ilmenevästi vastuu palokatkojen paikkojen merkitsemisestä on yksilöity urakoitsijalle. Työmaapäiväkirjoihin tai -pöytäkirjoihin ei ole kirjattu reklamaatioita tai huomioita siitä, ettei palokatkojen määrittely kuuluisi urakoitsijan vastuulle eikä siitä, että urakoitsija olisi reklamoinut tai ilmoittanut tilaajalle virheellisistä ja puutteellisista palokatkosuunnitelmista.

Urakoitsija ei ole ennen tätä urakkaa tai sen jälkeen toteuttanut itse vastaavankokoisessa hankkeessa palokatkokurakkaa. Havaitut virheet ja puutteet palokatkoissa ovat johtuneet urakoitsijan osaamattomuudesta ja ammattitaidottomuudesta eivätkä puutteellisista suunnitelmista.

Reklamaatiovelvollisuus suunnitelmista

Tilaajalla ja sen rakennussuunnittelija Timo Härkösellä ei ole ollut reklamaatiovelvollisuutta urakoitsijan toimittamasta palokatkosuunnitelmasta, jolla tarkoitetaan palokatkojen toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelmaa.

Urakoitsija on 21.9.2015 toimittanut vastuullaan olleen palokatkojen toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelman tilaajalle. Urakoitsijan toteutus ei ole kuitenkaan vastannut toimitettua suunnitelmaa. Palokatkoja on suoritettu virheellisillä tuotteilla, jolla ei ole ollut CE-merkintää/ETA-hyväksyntää. Tuotteiden vaihdosta ei ole tehty ilmoituksia tilaajalle. Palokatkoja ja -osastointeja ei ole toteutettu suunnitelmien mukaisiin paikkoihin eikä merkitty asianmukaisesti pohjakaavioon. Vastaava työnjohtaja ei ole varmistanut töiden toteutusta ja tarkastamista niin, että kohteesta tulee suunnitelman ja suunnitelmassa esitettyjen vaatimusten mukainen.

YSE 1998 -ehtojen 62.1 §:n mukaisesti tilaajan valvonta ei rajoita eikä vähennä urakoitsijan sopimuksenmukaista vastuuta. Ehtojen 33.1 §:n mukaisesti urakoitsijan olisi tullut reklamoida tilaajaa suunnitelmista ja niiden puutteesta. Urakoitsija ei voi virheellisen toteutuksen jälkeen pätevästi todeta suunnitelmien puutteellisuuden aiheuttaneen virheellisen toteutuksen, ellei tästä ole nimenomaisesti reklamoitu töiden suorittamisen kuluessa. Urakoitsija ei ole reklamoinut tilaajalle tai rakennesuunnittelijalle suunnitelmapuutteista suullisesti tai kirjallisesti, eikä reklamaatiosta ole minkäänlaista kirjausta työmaapöytäkirjoissa. Pelkkä muiden asioiden käsittelyn yhteydessä tehty suullinen huomautus, jonka ei ymmärretä tai voida ymmärtää olevan virallinen reklamaatio sekä edellyttävän tilaajalta tai suunnittelijalta toimenpiteitä, ei ole riittävä reklamaatiovelvollisuuden täyttämiseksi.

Törkeä huolimattomuus

Rakennuksen palo-osastointien tarkoitus on rajoittaa palon ja savun leviämistä rakennuksessa. Palo-osastoinnin suunnittelun pääperiaate on, että rakennuksen eri kerrokset muodostetaan omiksi osastoiksi, eri tilat osastoidaan käyttötarkoituksen perusteella ja poistumistiet osastoidaan omiksi palo-osastoiksi. Palo-osastointi liittyy suoraan rakennuksen käytön ja käyttäjien turvallisuuden parantamiseen.

Urakoitsijan toiminta on ollut törkeän huolimattontaa. Palokatkosten toteutus on ollut kokonaisuudessaan ja laaja-alaisesti rakentamismääräysten vastainen. Urakoitsija ei ole noudattanut omaa palokatko suunnitelmaansa eikä siinä asetettuja velvollisuuksia ja periaatteita. Palokatkot on toteutettu virheellisillä materiaaleilla ja puutteellisesti siten, että palokatkot eivät toimi lainkaan suunnitellusti. Virheellisesti ja puutteellisesti toteutettuja palokatkoja on kymmeniä ja lähes kaikissa palokatkoissa on puutteellisuuksia. Vastaavan työnjohtajan Sihvosen kertomuksesta on ilmennyt, että virheellinen ja puutteellinen toteutus oli havaittu kohteella. Kun urakoitsija ei ollut saanut odottamiaan täydennyksiä suunnitelmiin tai lisäohjeistuksia suunnittelijalta, oli töitä kohteella jatkettu ja rakenteet suljettu, jolloin virheellisesti ja puutteellisesti toteutetut palokatkot oli jätetty alakattojen yläpuolelle piiloon. Tämän jälkeen urakoitsija on vakuuttanut itselle luovutuksessa ja tarkastusasiakirjassa, että palokatkoissa ei ole virheitä. Lisäksi on otettava huomioon, että palokatkot ovat sijainneet terveyskeskuksessa, jolloin tulipalosta olisi aiheutunut jopa hengenvaaraa.

Urakoitsijalla ei omien tietojensa mukaan ole ollut toteutuskelpoisia suunnitelmia. Palokatkot toteutettiin tässä tilanteessa ilmoittamatta lainkaan tilaajalle, että suunnitelmat olisivat puutteelliset ja että työtä ei ilman suunnitelmien täydentämistä voida toteuttaa. Urakoitsijan taholta on työn aikana itse kirjattu asiakirjoihin palokatkojen eteneminen, valmistuminen, toteutuksen tarkastaminen sekä toteutuksen hyväksyminen. Näissä kirjauksissa ei ole mitään mainintoja siitä, että työtä tehdään ja jätetään tekemättä ilman suunnitelmia. Toiminta on myös tältä osin törkeän huolimattontaa.

Palokatkot toteuttamattomana suoritteena

Urakkasopimuksen ja rakentamismääräysten mukaisesti kohteelle on tullut asentaa tiiviit ja yhteneväiset, rakentamismääräysten mukaiset sekä ETA-

hyväksytyillä tuotteilla toteutetut palokatkot. Urakkakohteen palokatkot on jätetty kesken, ne on toteutettu virheellisillä materiaaleilla tai niitä ei ole toteutettu ollenkaan.

Niiltä osin kuin palokatkot on jätetty pääosin tai kokonaan tekemättä, kyse on täyttämättä jääneestä työsuorituksesta. Sopimusehdoissa ei ole täyttämättä jääneen suorituksen osalta mainintaa, että sillä tarkoitettaisiin jotain urakkasuorituksen osakokonaisuutta. Tässä asiassa on kyse rakennuksen turvallisuuden kannalta välttämättömästä rakenneosasta (palokatkot) ja jokainen tekemättä jäänyt palokatko on täyttämättä jäänyt suoritus, josta tilaaja on maksanut urakkahinnan urakoitsijalle.

Laadunvarmistuksen olennainen laiminlyönti

Terveyskeskuksen rakennusurakassa palo-osastointiin liittyvien palokatkojen laatu on esitetty suunnitelmissa (K2). Suunnitelmissa on esitetty palokatkojen toteuttamistavat ja periaatteet vaadittavista laadunvarmistustoimenpiteistä. Rakennusurakoitsijan suoritusvelvollisuuteen on kuulunut palokatkojen toteutussuunnittelu, palokatkojen toteuttaminen ja laadunvarmistussuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen.

Laadunvarmistustoimenpiteet on laiminlyöty olennaisesti tai kokonaisuudessaan, mikä on johtanut todettuihin virheisiin ja puutteisiin. Suunnitelmien edellyttämään laatutasoon ei kohteella ole laiminlyöntien vuoksi päästy. Urakoitsija on vastuussa palokatkojen virheistä ja puutteista laadunvarmistuksen olennaisen laiminlyönnin vuoksi.

Urakkasopimuksen ja YSE 1998 -ehtojen 1 §:n mukaan urakkasuorite on tullut toteuttaa suunnitelmien sekä hyvän rakentamistavan ja rakentamista koskevien säädösten mukaisesti. Urakoitsijan on tullut toteuttaa YSE 1998 -ehtojen 10 ja 11 §:n mukaiset tavanomaiset vastaavaan hankkeeseen liittyvät laadunvarmistus- ja laadunvalvontatoimenpiteet.

Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa vastaavan työnjohtajan allekirjoittama tarkastusasiakirja sekä urakoitsijan vastaanottoa edeltävä itselleluovutusdokumentaatio. Dokumentaation tarkoitus on varmentaa, että urakoitsija on toteuttanut laadunvarmistustoimenpiteensä asianmukaisesti. Vastaava työnjohtaja Sihvonen on nimenomaisesti vakuuttanut allekirjoituksellaan tarkastaneensa palokatkot. Itselleen luovutuksessa ei myöskään ole kirjattu virheitä tai puutteita palokatkojen osalta. Ottaen huomioon kohteella havaitut virheet ja puutteet sekä niiden määrän ja laadun, laadunvarmistusta palokatkojen osalta ei ole toteutettu asianmukaisesti tai tarkastusta ei ole lainkaan tehty.

Urakoitsijan laadunvarmistuksessa toteutusta tulee arvioida suunnitelmien lisäksi ja ensisijaisesti suhteessa rakentamismääräyksiin ja hyvään rakentamistapaan. Urakoitsija ei voi toteuttaa rakentamista ilmeisen virheellisesti ja puutteellisesti ja vedota myöhemmin siihen, että virheet ja puutteet ovat johtuneet ainoastaan puutteellisista suunnitelmista. Urakoitsijan olisi tullut reklamoida kunnalle suunnitelmien puutteesta työn aikana vapautuakseen vastuusta.

Urakoitsijan 21.9.2015 laatima asiakirja täyttää laadunvarmistussuunnitelman minimivaatimuksen. Sen sisältö vastaa pääosin tilaajan urakka-asiakirjoissa esittämiä laadunvarmistussuunnitelman edellytyksiä. Urakoitsija on itse laatimiensa asiakirjojen perusteella suorittanut, tarkastanut ja hyväksynyt palokatkotyöt, mutta jättänyt tekemättä itse laatimissaan suunnitelmissa esitetyt laadunvarmistustoimenpiteet. Näitä toimenpiteitä olisivat olleet palokatkosten merkintä tuotetarralla ja tarkastussuunnitelma-asiakirjan laatiminen. Laadunvarmistus on laiminlyöty palokatkotöiden osalta erityisesti tarkastustoimenpiteiden osalta. Tarkastustoimenpiteet ovat olennainen osa laadunvarmistusta ja toimenpiteet on laiminlyöty olennaisesti.

Virheiden ja puutteiden havaitseminen vastaanottotarkastuksessa ja takuuajana

Tilaaaja ei ole havainnut eikä sen olisi pitänytkaan havaita virheitä ja puutteita ennen vuotta 2021. Virheiden ja puutteiden havaitsemisen jälkeen niistä on reklamoitu viipymättä. Oikeutta vaateiden esittämiseen ei ole YSE 1998 -ehtojen 30 §:n mukaisesti menetetty.

Virheiden ja puutteiden havaitseminen olisi edellyttänyt alakattojen avaamista. Kysymyksessä olisi ollut rakenteita avaava, tavanomaisesta poikkeava tutkimus. Tarkastusta varten olisi tarvittu telineet tai tikkaat ja työkaluja. Tarkastuksen olisi myös tullut osua puutteellisesti toteutetun palokatkon kohdalle. Alakaton yläpuolelta olisi rakenteita avaamalla voitu havaita esimerkiksi jokin yksittäinen virheellisesti toteutettu läpivienti. Vaihtoehtoisesti olisi voitu havaita joku yksittäinen asianmukaisesti toteutettu läpivienti. Kaikkia virheellisesti toteutettuja läpivientejä ei olisi voitu havaita, ellei koko alakattoa olisi purettu.

Tällaiselle tutkimukselle ja havainnoinnille ei ole ollut syytä, koska vastaava työnjohtaja on allekirjoittamalla urakoitsijan laatiman tarkastusasiakirjan (K10) vakuuttanut tarkastaneensa ja hyväksyneensä kohteen paloeristykset. Lisäksi itselleluovutusdokumenttiin ei ole kirjattu minkäänlaisia havaintoja palokatkosten virheistä tai puutteista. Myös valvoja Polvinen on ilmoittanut, ettei ole havainnut palokatkosten virheellisyyksiä ennen vastaanottoa. Tilaaajan tarkastamilta osin palokatioissa ei siten ole havaittu virheitä tai puutteita.

Kaikkia rakennuksen rakenneosia ei voida eikä ole velvollisuuskään tarkastaa tilaajan toimesta vastaanottotarkastuksessa. Tilajalla on ollut oikeus luottaa vastaavan työnjohtajan tarkastuksiin.

Urakoitsijan korjausoikeus

Palokatkosten virheiden kartoitus ja virheen merkityksen arviointiin ja selvitykseen liittyvät toimenpiteet on aloitettu toukokuussa 2021. Tilaaaja on ilmoittanut urakoitsijalle virheistä ja puutteista 11.6.2021 ja pyytänyt kannanottoa urakoitsijan virhevastuuseen. Virheiden korjaaminen on aloitettu tilaajan toimesta heinäkuun lopussa 2021, koska viranomaiset olivat vaatineet korjaustoimien suorittamista viipymättä. Viranomaisten vaatimukset olivat myös urakoitsijan tiedossa. Tilajalla oli oikeus suorittaa virheiden ja puutteiden korjaukset urakoitsijan kustannuksella, koska urakoitsijan kannanottoa virhevastuuseen ei voitu odottaa. Urakoitsija kiisti virhevastuunsa

syyskuussa 2021, joten korjaukset olisi joka tapauksessa pitänyt teettää tilaajan toimesta.

Urakoitsijalla oli mahdollisuus ilmoittaa korjaushalukkuutensa siinä vaiheessa, kun virheilmoitus 11.6.2021 oli toimitettu urakoitsijalle. Urakoitsija on ymmärtänyt tai sen on ainakin pitänyt ymmärtää, että rakennuksen henkilöturvallisuuteen liittyvät puutteet tulee korjata kiireellisinä eikä tilaajalla ole ollut mahdollisuutta pitkittää korjausta rakennuksen käytöstä vastaavana tahona. Asiassa on huomioitava myös se, että rakennusalalla korjaustyöt eivät onnistu siten, että tilaajapuoli ilmoittaa aikataulun työsuorituksille.

Kustannusten perusteet ja määrä

Palokatkojen virheiden ja puutteiden korjaamisesta aiheutui kustannuksia kunnalle. Kustannukset koostuivat virheiden ja puutteiden määrän selvittämisestä, korjausten suunnittelusta, konkreettisesta korjaustyöstä, korjaustyön valvonnasta sekä korjaustyön rakennuttamisesta. Kustannusten määrä jakaantuu seuraavasti. Virheiden puutteiden kartoitus 1.663 euroa, korjaussuunnittelu / virheen merkityksen ja laajuuden selvittäminen 15.318 euroa, korjaustyö materiaaleineen 20.169,38 euroa, valvonta 2.421 euroa ja rakennuttaminen 4.436,32 euroa eli yhteensä 44.007,70 euroa.

Vaatimuksen perusteena olevat kustannukset perustuvat todellisiin, laskutettuihin ja maksettuihin kustannuksiin. Vaaditut kustannukset ovat olleet tarpeellisia kohteella havaitun YSE 1998 -ehtojen 30 §:n mukaisen virheen selvittämiseksi ja korjaamiseksi.

Urakoitsija ei voi vedota omakustannushintoihinsa vahinkoon liittyen, sillä se ei ole myöntänyt vastuutaan eikä suorittanut kiireellisiä korjauksia kohteella vapaaehtoisesti. Urakoitsijan esittämä tarjous ei koske kohteella suoritettavaa korjaustyötä käytössä olevassa terveyskeskusrakennuksessa. Tarjous on määrältään epäuskottava suhteessa ulkopuolisen tahon todelliseen laskutukseen ja korjaustyössä käytettyjen tarvikkeiden kustannuksiin. Urakoitsija olisi joutunut maksamaan työstä saman kustannuksen myös itse suoritettuna.

Palokatkojen virheiden kartoitus- ja suunnittelukustannuksiin sisältyy rakennuskohteen kaikkien palokatkojen tarkastus ja laadunvarmistus. Työn on suorittanut ulkopuolinen asiantuntijataho, jolla on ollut ammattitaito palokatkojen laadun arviointiin. Tämän lisäksi kustannuksiin sisältyy korjaustyön toteuttamisen suunnittelu muilta osin valmiissa terveyskeskusrakennuksessa. Huolellisella ja perusteellisella suunnittelulla on minimoitu käyttäjien haitat ja haittojen kustannusvaikutukset. Suunnitelmissa on hyödynnetty aikaisempia suunnitelmia, eikä asiassa ole kyse siitä, että sama rakennushanke olisi palokatkojen osalta suunniteltu toiseen kertaan. Jos kartoitus- ja suunnittelukustannuksissa olisi säästetty, vähintään sama säästetty kustannusmäärä olisi siirtynyt toteutuskustannuksiin ja käyttäjien haittoihin.

Korjaustyön yksikkökustannus koskee työn suorittamista muilta rakenneosilta valmiissa rakennuksessa. Hinta on korkeampi kuin saneeraus- tai urakkakohteessa, jossa kaikki ympäröivät rakenteet toteutetaan vasta palokatkojen tekemisen jälkeen. Yksikköhintaa ei voi verrata urakkakohteisiin, joissa tehdään muutakin työtä kuin palokatkojen korjaamista. Urakoitsijalle

korjauksessa maksettu yksikköhinta oli käypä hinta kyseiselle korjaukselle korjauksen aikaisessa suhdannetilanteessa. Työn yksikköhinta ei ole sisältänyt materiaaleja, jotka urakoitsija on laskuttanut erikseen.

Urakka-ajan asiakirjojen mukaan palokattojen toteuttamisessa ei ole ollut mitään materiaalipuutteita. Tämän perusteella kunta on maksanut urakoitsijoille urakkahinnan myös palokattomateriaalien osalta. Tilaaja on siis kertaalleen maksanut palokatot ja niiden materiaalit urakoitsijoille. Urakoitsija ei ole missään vaiheessa urakan aikana vaatinut muilta urakoitsijoilta materiaalien toimittamista. Urakoitsijan urakka-ajan toiminta osoittaa, että sille on toimitettu kaikki tarvittavat materiaalit muiden urakoitsijoiden toimesta, mutta ne on käytetty urakoitsijan toimesta johonkin muuhun kuin kyseessä olevan rakennushankeen palokattojen rakentamiseen.

Muiden urakoitsijoiden vastuu

Vaatimuksia ei ole esitetty urakoitsijan urakan ulkopuolisiin töihin liittyen.

LVI-urakoitsijalle ei ole kuulunut palokattojen tekeminen niiltä osin kuin tässä asiassa vaaditaan korvausta urakoitsijalta. LVI-urakoitsijan suoritus on ollut urakkasopimuksen ja siihen liittyvien suunnitelmien mukainen, eikä urakoitsijalle ole esitetty vaatimuksia LVI-urakkaan sisältyneistä suoritteista.

Sovitteluvaatimus

Tapauksen tausta ja asiassa esitetyt perusteet huomioiden edellytyksiä vahingonkorvausvaatimuksen sovittelulle ei ole.

Oikeudenkäyntikuluista

Tehdyllä sovintotarjouksella ei ole merkitystä oikeudenkäyntikuluvastuuta arvioitaessa.

Vastaus

Maarakennus Suutarinen Oy on vastustanut muutosvaatimuksia. Maarakennus Suutarinen Oy on myöntänyt määrältään rakennuttamiskustannusten ja korjaussuunnittelukustannusten osalta ensisijaisesti omakustannehinnan 0 euroa ja rakennuttamiskustannusten osalta toissijaisesti 2.481,32 euroa, virheiden ja puutteiden kartoitus- ja valvontakustannusten osalta 3.000 euroa ja varsinaisten korjauskustannusten osalta 6.570,81 euroa. Vahingonkorvausvastuuta on joka tapauksessa soviteltava. Lisäksi Maarakennus Suutarinen Oy on vaatinut, että Mäntyharjun kunta velvoitetaan korvaamaan sen oikeudenkäyntikulut hovioikeudessa 27.892,35 eurolla korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine korkoineen kuukauden kuluttua hovioikeuden tuomion antamispäivästä lukien.

Suunnitteluvastuu

Urakan aikana voimassa olleen maankäyttö- ja rakennuslain 117 b §:n mukaisesti rakennushankkeeseen ryhtyvän eli kunnan velvollisuus on ollut

huolehtia, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla paloturvalliseksi.

Vastuu palokatkosuunnitelmista on kuulunut urakkasopimuksen 6 kohdan mukaan kunnalle. Urakassa ei ole noudatettu käänteistä palokatkosuunnittelua. Toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelman laatiminen on ollut urakoitsijan vastuulla. Varsinaista palokatkosuunnittelua, eli sitä, mikä palokatko tuote kuuluu mihinkin paikkaan eli sijaintikaaviota, ei ole siirretty urakoitsijalle, eikä urakoitsija ole ottanut sitä vastuulleen missään urakka-asiakirjassa tai työmaan aikana. Muutoksista urakkasopimukseen työmaan aikana olisi tullut sopia kunnan edustajan eli teknisen johtajan Tapio Montosen kanssa.

Palokatkosuunnitelma pitää sisällään tekstiosan ja palokattojen asennusdetaljit, palokattojen sijaintikaaviot tai pohjapiirustuksen, jossa esitetään palo-osastoinnit ja yksilöidään eri taloteknisten järjestelmien läpiviennin palokattojen sijainnit, tyypit ja lukumäärät. Piirustuksiin tulee merkitä kunkin läpiviennin osalta vaatimukset täyttävä palokatkoratkaisu. Toteutuskelpoinen palokatkosuunnitelma on laadittu myöhemmin, kun kunta on korjannut väitetyjä virheitä (V10).

Kunta on laiminlyönyt velvollisuutensa toimittaa urakoitsijalle toteutuskelpoiset palokatkosuunnitelmat. Urakoitsijalle on toimitettu ainoastaan yleiset palokatkodetaljit ja työselitys (V2) sekä tasopiirustus (V3) korjattavista alueista. Nämä eivät täytä palokatkosuunnitelmalle asetettuja vaatimuksia.

Työmaakokouksen pöytäkirjaan nro 3, 9.7.2015 (V4) kirjattua mainintaa on tulkittava sen sanamuodon mukaisesti. Rakennesuunnittelija on pyytänyt urakoitsijaa merkitsemään palokatko paikat pohjakuviin nimenomaan tehtäviinsä kuuluneiden palokatkosuunnitelmien laatimista varten. Urakoitsija on toimittanut pyydettyt lähtötiedot rakennesuunnittelijalle 22.7.2015

Palokatko paikoilla on tarkoitettu osastoivien seinien paikkoja. Palokatko paikkojen merkitseminen rakennesuunnittelijan pyynnöstä on ollut lähtötietojen toimittamista suunnittelua ja loppupiirustuksia varten. Tämä palo-osastoivien seinien sijainnin merkitseminen pohjakuviin ei ole muodostanut palokatkosuunnitelmaa. Rakennesuunnittelijan olisi tullut laatia tiedot saatuaan toteutuskelpoiset palokatkosuunnitelmat. Puuttuneessa sijaintikaaviossa olisi tullut jokainen palo-osastoivan seinän läpi menevän läpiviennin kohdalle merkitä vaatimukset täyttävä palokatkoratkaisu.

Reklamaatiovelvollisuus suunnitelmista

Urakoitsija ei ole laiminlyönyt reklamaatiovelvollisuuttaan suunnitelmapuutteista. Urakoitsija on huomauttanut palokatkosuunnitelmien puutteista valvoja Polvista ja rakennesuunnittelija Härköstä useita kertoja urakan alussa keväällä ja kesällä 2015. Tilaaja on tullut tietoiseksi näistä huomautuksista.

Suunnitelmien puutteet ovat olleet esillä 9.7.2015 pidetyssä työmaakokouksessa (V4), jonka seurauksena rakennesuunnittelija on pyytänyt edellä kerrotuin tavoin urakoitsijaa merkitsemään palokatko paikat eli palo-

osastoivien seinien paikat pohjakuviin. YSE 1998 -ehtojen 33 §:n ja korkeimman oikeuden ratkaisun KKO 1998:75 mukaisesti suullinen huomautus on ollut riittävä.

Törkeä huolimattomuus

Koska urakassa ei ole ollut toteutuskelpoisia palokatko suunnitelmia ja koska palokatkojen toteutus edellyttää sijaintikaaviota tai pohjapiirustuksia, urakoitsijan työsuorituksessa ei voida palokatkojen puutteista ja virheistä huolimatta katsoa olevan törkeää laiminlyöntiä.

Törkeän laiminlyönnin arvioinnissa tulee huomioitavaksi myös tilaajan toiminta. Koska tilaaja on laiminlyönyt keskeisen vastuulleen kuuluvan velvoitteensa toimittaa vastaajalle toteutuskelpoiset suunnitelmat, ja koska tämä laiminlyönti on vaikuttanut suoraan urakoitsijan suoritukseen, ei urakoitsijan työsuorituksessa ole törkeitä laiminlyöntejä.

Urakoitsijan on ollut pakko aloittaa työmaan etenemisen vuoksi palokatko töiden suorittaminen syksyllä 2015, vaikka riittäviä suunnitelmia ei ole ollut käytettävissä. Asiasta on huomautettu tilaajaa. Tilaaja on ollut tietoinen siitä, että tällaisia suunnitelmia on pyydetty ja odotettu rakennesuunnittelijalta. Palokatko on toteutettu yleisesti käytössä olevilla menetelmillä. Urakoitsija on pyrkinyt toteuttamaan työsuorituksen oikeaoppisesti palouretaanilla materiaalivalmistajan ohjeiden mukaisesti. Urakoitsija ei ole suhtautunut asiaan välinpitämättömästi.

Palokatko toteuttamattomana suoritteena

Palokatkoissa on todettu virheellisyyksiä ja puutteellisuuksia, mutta ne eivät ole jääneet kokonaan tekemättä joitakin yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta.

YSE 1998 -ehtojen 30 §:n mukainen täyttämättä jäänyt suoritus tarkoittaa sanamuotonsa mukaisesti kokonaan tekemättä ja täyttämättä jäänyttä työtä, joka on kuulunut osaksi urakoitsijan suoritusvelvollisuutta ja tullut siten urakkahinnassa maksetuksi, mutta jätetty kokonaan tekemättä. Arvioitaessa täyttämättä jäänyttä suoritusta merkitystä ei siten ole sillä, onko kysymys rakennuksen toiminnallisuuden tai turvallisuuden kannalta keskeisestä työkokonaisuudesta, vaan ainoastaan sillä seikalla, onko työ tehty vai ei.

Alkuperäisen urakan ulkopuoliset työt eli LVI-urakkaan kuuluneet IV-kanavien eristäminen, puuttuvien palopeltien asennustyöt tai IV-jakokammioiden eristäminen ja näistä aiheutuneet rakennustyöt eivät voi olla urakoitsijan vastuulla, eivätkä ne voi olla täyttämättä jääneitä työsuorituksia (V7).

Joka tapauksessa, kun riittäviä toteutuskelpoisia suunnitelmia ei ole toimitettu työmaalle, ei täyttämättä jäänyt suoritus voi tulla kysymykseen. Koska suunnitelmia ei ole ollut, on mahdotonta jälkikäteen todentaa, mitä urakkasuorituksen mukaisia töitä olisi jäänyt tekemättä. Kunnalta on odotettu suunnitelmia tai ohjeita työsuorituksen tekemiseksi, mutta koska niitä ei ole

tullut, urakoitsija on tehnyt palokatkoasennukset palouretaanilla materiaalivalmistajan ohjeen ja vakiintuneiden menettelytapojen mukaisesti.

Laadunvarmistuksen olennainen laiminlyönti

Urakoitsija ei ole laiminlyönyt laadunvarmistusta olennaisesti. Urakoitsija on tehnyt sopimusehtojen mukaisen itselleen luovutuksen. Vastaava työnjohtaja Sihvonen on vahvistanut tarkastusasiakirjassa (K10), että paloeristykset on tehty. Erillisiä tuotetarjoja ei ole voitu käyttää, koska käytettäväksi määrättyjä tuotteita ei ollut esitetty suunnitelmissa.

YSE 1998 -ehtojen 10 §:n mukaisesti urakoitsijan on noudatettava sopimusasiakirjoissa edellytettyä laadunvarmistusta. Urakoitsija on laatinut palokatkosuunnitelmaksi nimetyn laadunvarmistusasiakirjan (V3). Toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelmana toiminut asiakirja on nimetty palokatkosuunnitelmaksi siitä syystä, että se on tehty vanhalle asiakirjapohjalle, jossa oli kyseessä oleva otsikko. Laadunvarmistusasiakirja on tehty niin valmiiksi kuin se ilman palokatkosuunnitelmia on ollut mahdollista ja toimitettu kunnalle. Kunta ei ole reklamoinut tai huomauttanut laadunvarmistusasiakirjan sisällöstä. Kun asiakirjasta ei ole reklamoitu, urakoitsija on voinut olettaa, ettei asiakirjassa ole puutteita. Laadunvarmistusasiakirjan puutteet ovat johtuneet suunnitelmapuutteista, eikä sovitussa laadunvarmistuksessa ole ollut olennaista laiminlyöntiä.

Virheiden ja puutteiden havaitseminen vastaanottotarkastuksessa ja takuuajana

Palokatkojen puutteet ovat olleet kohtuudella havaittavissa urakan vastaanottotarkastuksessa, takuuajana ja takuutarkastuksessa. Valtaosa puutteista sijaitsee osastoivien väliseiniä kohdalla alakattojen yläpuolella. Suurimmassa osassa rakennusta on alas laskettu T-listoitettu villakatto ja kurkistamalla alakaton sisälle voidaan havainnoida palokatkojen toteutustapa. Toimenpide ei edellytä rakenteiden purkamista. Lisäksi kohteessa on ennen urakan vastaanottoa tehty palotarkastus, jossa virheet olisi pitänyt havaita.

Urakoitsijan korjausoikeus

Tilaaaja on laiminlyönyt antaa urakoitsijalle mahdollisuuden itse korjata puutteet YSE 1998 -ehtojen 91 §:n mukaisesti. Urakoitsijan käsityksen mukaan palo-osastointien korjaustoimenpiteisiin olisi ryhdytty jo 6.5.2021, jolloin työt on tilattu rakennusyhtiö Putkinen Oy:ltä laskutyönä. Mitään virheilmoitusta ennen korjaustöiden aloittamista ei urakoitsijalle ole tehty, saati annettu mahdollisuutta korjata väitetyt virheet. Tilaaajan itsensä ilmoittamana työt olisi aloitettu heinäkuun lopussa 2021. Mahdollisuutta korjata itse omia virheitä ei tässä vaiheessa ole urakoitsijalle annettu.

Tilaaajan tekemä virheilmoitus 11.6.2021 on ollut ns. neutraali reklamaatio, jonka pohjalta on vasta ryhdytty selvittämään, onko asiassa urakoitsijan vastuulle kuuluvia virheitä vai ei. Kyseisessä yhteydenotossa tilaaaja ei ole vaatinut urakoitsijaa korjaamaan virheitä, vaan pyytänyt tämän kannanottoa vastuukysymyksiin. Reklamaatiosta ei mitenkään käy ilmi se seikka, että korjaustöitä olisi tuolloin tullut kiireellisenä ryhtyä toteuttamaan välittömästi

tai että tilaajalle ei ollut mahdollisuutta pitkittää korjaustyötä enää hetkeäkään. Tosiasiallisesti virheiden korjaaminen oli tuolloin 11.6.2021 ollut jo käynnissä.

Urakoitsijalle kuulunutta oikeutta korjata itse mahdolliset virheensä ei voida sivuuttaa viranomais määräyksin, kiireellä tai muilla tarkoituksenmukaisuusperusteilla. Se on YSE 1998 -ehtojen 91 §:n mukaan mahdollista vain siinä tapauksessa, ettei urakoitsija suorita korjauksia kehotuksen ja asetetun kohtuullisen määräjän kuluessa. Koska korjausoikeus on perusteelta ohitettu, urakoitsijan korvausvastuu rajoittuu enintään siihen määrään, mitä työ urakoitsijan itsensä toteuttamana olisi maksanut eli omakustannushintaan.

Korjauskustannusten määristä

Rakennuttamiskustannuksia ei omakustannushintaperiaatteen mukaisesti tule korvattavaksi lainkaan, koska näitä kustannuksia ei olisi aiheutunut, jos urakoitsijalle olisi annettu itse mahdollisuus korjata työsuorituksen virheet. Joka tapauksessa liiallisia ja nyt käsiteltävään riita-asiaan kuulumattomia kustannuksia Ramboll Oy:n laskuissa ovat ainakin työsuoritteet yhteensä 23 tuntia a 85 euroa/tunti eli 1.955 euroa.

Urakoitsijan käsityksen mukaan laskulla esitetty työmäärä on tehtyyn kartoitus- ja valvontatyöhön nähden liiallinen. Kohtuullinen kustannus on 3.000 euroa.

Urakoitsija on kiistänyt suunnittelukustannukset kokonaisuudessaan perusteeltaan ja määrältään. Joka tapauksessa niitä on paljoksuttu. Koska urakoitsijalle ei ole annettu mahdollisuutta korjata itse omia virheitään, korvaus voi olla enintään omakustannushinnan suuruinen. Ja koska urakoitsijan itsensä tekemänä erillisiä suunnittelukustannuksia ei olisi aiheutunut ollenkaan, niitä ei tule korvattavaksi lainkaan. Joka tapauksessa riittävät ja toteutuskelpoiset suunnitelmat olisi tullut laatia jo alkuperäisen urakan yhteydessä. Palokatkosuunnittelua on tehty 174,50 tuntia ennen kuin urakoitsijalle on edes reklamoitu väitetyistä virheistä. Tällaisia suunnittelukustannuksia ei voida osoittaa urakoitsijan maksettavaksi.

Urakoitsija on hyväksynyt korjauskustannusten määräksi 6.570,81 euroa (alv 0 %) sisältäen yksikköhintaisen työn ja materiaalien osuuden.

Kantaja ei ole kilpailuttanut teettämiään suunnittelu-, rakennuttamis- tai valvontatöitä eikä myöskään varsinaisia palokatojen korjaustöitä. Kaikki suoritukset on hankittu laskutyönä. Virhettä ei ole korjattu taloudellisesti edullisimmalla tavalla. Tilaajan lojaliteettivelvoitteeseen olisi tällaisessa tilanteessa kuulunut sopijakumppanin etujen huomioiminen. Koska kilpailutusta ei ole suoritettu, tämä laiminlyönti on joka tapauksessa otettava huomioon kustannusten määriä arvioitaessa.

Lisäksi toteutuneisiin korjauskustannuksiin sisältyy LVI-urakkaan kuuluneita töitä.

Sovitteluvaatimus

Mahdollista vahingonkorvausvastuuta on joka tapauksessa sovitettava, koska kantaja on laiminlyömällä suunnitteluvastuunsa sekä ohittamalla urakoitsijan

korjausoikeuden toiminut asiassa osapuolia velvoittavien YSE 1998 -ehtojen vastaisesti.

Oikeudenkäyntikuluista

Urakoitsija on 24.5.2023 tehnyt tilaajalle sovintotarjouksen, jossa se olisi ennen käräjäoikeuden toista valmisteluistuntoa ja pääkäsittelyä ollut valmis maksamaan tilaajalle kertakorvauksena 33.000 euroa. Tilaaja on hylännyt sovintotarjouksen. Mikäli urakoitsija tuomittaisiin asiassa korvausvastuuseen alle sovintotarjouksen määrän, tulee asiassa huomioida urakoitsijan tekemä sovintotarjous, ja velvoittaa tilaaja korvaamaan urakoitsijan oikeudenkäyntikulut asiassa täysimääräisesti.

Pääkäsittely

Hovioikeus on toimittanut asiassa pääkäsittelyn 28. ja 29.4.2026. Hovioikeudessa on esitetty käräjäoikeuden tuomiosta ilmenevät kirjalliset todisteet. Hovioikeudessa on kuultu todistelutarkoituksessa Markus Suutarista sekä todistajina Lasse Kurvista, Timo Mieloa, Jarmo Virtasta, Antti Arvelaa, Timo Härköstä, Jyrki Sihvosta, Jukka Polvista, Katariina Kevarinmäkeä ja Veini Kämppiä.

Hovioikeuden ratkaisu

Käsittelyratkaisu

Hovioikeudessa esitetyt väitteet

Oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 17 §:n 1 momentin ja 26 luvun 4 §:n 2 momentin mukaisesti valittaja ja hänen vastapuolensa eivät saa hovioikeudessa riita-asiassa vedota muihin seikkoihin tai todisteisiin kuin niihin, jotka on esitetty käräjäoikeudessa, paitsi jos hän saattaa todennäköiseksi, ettei hän ole voinut vedota seikkaan tai todisteeseen käräjäoikeudessa tai että hänellä on ollut pätevä aihe olla tekemättä niin.

Hovioikeus on pääkäsittelyn jälkeen pyytänyt osapuolia lausumaan seikoista, joihin he ovat katsoneet vastapuolensa vedonneen vasta hovioikeudessa.

Urakka-alue

Tilaaja on katsonut, että urakoitsija on vedonnut ilman pätevää syytä uuteen seikkaan esittäessään vasta hovioikeuden pääkäsittelyssä Markus Suutarista kuultaessa, että terveystaseman C-osan kellari ja keittiö eivät ole kuuluneet urakoitsijan alkuperäiseen urakka-alueeseen. Kysymyksessä on eri väite kuin urakoitsijan käräjäoikeudessa esittämä väite siitä, että osa korjauksista kohdistuisi LVI-urakoitsijan vastuulle. Tilaaja on olettanut, että selvitys- ja korjaustoimenpiteiden sijoittuminen alkuperäiselle urakka-alueelle on ollut riidatonta.

Urakoitsija on katsonut, että se ei ole voinut vedota ennen käräjäoikeuden valmistelun päättymistä sanottuun seikkaan ja että sillä on ainakin ollut pätevä aihe olla siihen vetoamatta. Tilaajalla on asiassa todistustaakka ja sen tulee

näyttää toteen vaatimustensa perusteet. Rakennusurakan kohde on kirjattu käräjäoikeuden yhteenvedoon ja tuomioon rakennusurakkasopimuksen mukaisesti. Urakoitsija on voinut lähteä perustellusti siitä, että tilaajan kannevaatimukset koskevat nimenomaan osapuolten välillä solmitun alkuperäisen urakkasuorituksen aluetta. Vasta todistaja Mielon kuulemisessa käräjäoikeudessa ja myöhemmin hovioikeudessa on käynyt ilmi, että Mielo oli tutkinut palokatkoja myös alueilta, jotka eivät ole olleet osa kysymyksessä olevaa alkuperäistä urakkasuoritusta.

Hovioikeus toteaa, että tilaaja on vedonnut kanteessaan siihen, että urakoitsijan työsuorituksessa on korvausvastuun perustava virhe. Asiassa on merkitty riidattomaksi, että urakoitsija on toteuttanut palokatkot terveystakeskuksen peruskorjausurakan yhteydessä. Tuomion perustaminen siihen seikkaan, ettei urakoitsija ole toteuttanut urakkakohteella C-osan kellarin ja keittiön palokatkoja, edellyttää, että urakoitsija on sekä vedonnut seikkaan että vetoaminen on tehty oikea-aikaisesti. Urakoitsijan lausumasta ilmenevästi seikka on tullut esille jo käräjäoikeudessa henkilötodistelua vastaanottaessa. Vaatimuksen kohde on lisäksi ollut todennettavissa käräjäoikeudelle valmisteluvaiheessa jätetystä kirjallisesta todistelusta. Näin ollen urakoitsija olisi voinut vedota seikkaan jo käräjäoikeudessa eikä urakoitsija ole näyttänyt, että sillä on ollut oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu pätevä syy olla vetoamatta seikkaan jo käräjäoikeudessa. Urakoitsijan väite urakka-alueesta jätetään huomiotta.

Tuotevaihdon hyväksyttäminen ja sovellettavat säännökset

Urakoitsija on katsonut, että tilaaja on vedonnut uusiin seikkoihin esittäessään vasta hovioikeudessa, että urakoitsija on laiminlyönyt hyväksyttää tuotevaihdot tilaajalla ja että sen suoritus olisi ollut rakentamismääräysten ja hyvän rakentamistavan vastainen. Väitteitä suoritusten rakentamismääräysten tai hyvän rakentamistavan vastaisuudesta ei ollut esitetty käräjäoikeudessa. Tilaaja on väittänyt käräjäoikeudessa vain, että palokattojen laatu on esitetty suunnitelmissa ja että palokatkoja on tehty virheellisesti ja puutteellisesti. Riitaista on tältä osin ollut vain se, oliko palokatkot tehty suunnitelmien mukaan vai ei ja mikä merkitys toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelmalla oli.

Tilaaja on katsonut, ettei se ole vedonnut hovioikeudessa uusiin seikkoihin. Käräjäoikeudessa on ollut riidatonta, että palokatkoja on toteutettu virheellisillä materiaaleilla. Tämä seikka pitää sisällään myös sen, että väärä materiaali ei ole hyväksytetty käytettäväksi kohteella tilaajan toimesta. Mikäli materiaalit olisi hyväksytetty ja hyväksytyt, ei kysymyksessä olisi väärä materiaali. Riidattomien seikkojen vuoksi ei ole ollut tarpeen myöskään tarkemmin määritellä tai luonnehtia virheitä, puutteita ja laiminlyöntejä rakentamismääräysten ja hyvän rakentamistavan kautta. Virhe ja puute tarkoittaa rakentamismääräysten ja hyvän rakentamistavan vastaisuutta. Asiaan sovellettavan maankäyttö- ja rakennuslain 117 §:n 5 momentin mukaan rakentamisessa tulee noudattaa hyvää rakentamistapaa.

Hovioikeus toteaa, että tilaaja on perustanut kanteensa osaltaan siihen seikkaan, että palokatkoja on toteutettu väärillä materiaaleilla. Asiassa on riidatonta, että palokatkoja on toteutettu väärillä materiaaleilla. Siten ne eri

tavat tai syyt, joiden johdosta käytetyt materiaalit ovat väärä, sisältyvät riidattomaksi todettuun seikkaan väärin materiaalien käyttämisestä.

Hovioikeus edelleen toteaa, että tilaajan kanne on perustunut väitteisiin virheellisesti ja puutteellisesti toteutetuista palokatkoista. Tilaaja on esittänyt hovioikeudessa, että urakkasopimuksen ja sen nojalla sovellettavien YSE 1998 -ehtojen 1.3 §:n mukaan urakkasuorite on tullut toteuttaa suunnitelmien sekä hyvän rakentamistavan ja rakentamista koskevien säädösten mukaisesti. Näin ollen tilaajan ei ole ollut tarpeen erikseen vedota asiassa hyvään rakentamistapaan ja rakentamista koskeviin säännöksiin.

Näiden seikkojen vuoksi hovioikeus katsoo, että kysymys ei ole sellaisista uusista seikoista, joihin olisi kiellettyä vedota vasta hovioikeudessa.

Pääasialtkaisu

Perustelut

Asian riidaton tausta

Asiassa on kysymys Mäntyharjun kunnan terveyskeskuksen palokattojen korjaamisesta aiheutuneiden kustannusten korvausvelvollisuudesta. Palokattojen suunnitteluvastuu on kuulunut kunnalle.

Maarakennus Suutarinen Oy on toteuttanut palokatkot 1.6.2015-31.8.2016 toteutetun terveyskeskuksen peruskorjausurakan yhteydessä.

Urakkasopimuksen (K1) kohdan 6 mukaan kaikki toteutusta varten tarvittavat suunnitelmat ovat olleet valmiit jo urakkasopimuksen solmimisvaiheessa. Urakoitsijalle on kuitenkin urakka-aineistossa ja niihin sisältyvissä suunnitelmissa asetettu velvollisuus tehdä palokattojen osalta toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelma (K2).

Kunta on toimittanut urakoitsijalle yleiset palokatkoedellytykset ja työselityksen (V2, K2) sekä tasopiirustuksen (K3). Sijaintikaaviota tai pohjapiirustusta ei ole toimitettu. Urakka-aineistoon kuuluvaan tasopiirustukseen on kirjattu, että kaikki kohteen LVIS-läpiviennit puretaan ja niihin tehdään palotekniset tiivistykset (K3).

Osapuolten välillä 9.7.2015 pidetyssä työmaakokouksessa nro 3 rakennesuunnittelija Timo Härkönen on pöytäkirjan kohdan 71.2 mukaisesti vaatinut urakoitsijan merkitsemään palokatkoapaikat pohjakuviin rakennesuunnittelijan palokatkosuunnitelmia ja -loppupiirustuksia varten (V4). Urakoitsija on toimittanut pyydetyt lähtötiedot rakennesuunnittelijalle 22.7.2015.

Urakoitsija on tehnyt kohteessa sopimusehtojen mukaisen itselleen luovutuksen ennen kohteen vastaanottoa.

Palokatkoissa on ollut korjaustarve. Tilaaja on havainnut puutteet ja virheellisyydet palokattojen toteutuksessa vuonna 2021. Palokatkoja oli ollut osittain tekemättä, ja osittain palokatkoja oli tehty puutteellisesti tai väärillä materiaaleilla.

Urakoitsijan reklamaatiosta, joka on koskenut palokatkosuunnitelmaa, ei ole tehty kirjausta työmaapöytäkirjaan tai -päiväkirjaan eikä muutakaan kirjallisesti tehtyä reklamaatiota ole.

Kunnan ja urakoitsijan väliseen sopimukseen sovelletaan YSE 1998 -ehtoja. Kysymys on YSE 1998 -ehtojen 30 §:n mukaisesta takuuajan jälkeisestä vastuusta. Takuuajan päättyminen ei estä vaatimusten esittämistä YSE 30 §:n mukaisilla perusteilla.

Urakan aikana voimassa olleen maankäyttö- ja rakennuslain 117 b §:n mukaisesti rakennushankkeeseen ryhtyvän eli kunnan velvollisuus on ollut huolehtia, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla paloturvalliseksi.

YSE 1998 -ehtojen 60.2 §:n mukaan rakennuskohteen suunnittelijat suorittavat laatimiensa suunnitelmien toteuttamisen yleisvalvontaa sekä suunnitelmia täydentävien ja täsmentävien ohjeiden antamista. Heillä ei ole oikeutta määrätä tai sopia muutoksista urakkaan. Jukka Polvinen on toiminut työmaalla työmaavalvontatehtävissä.

Kysymyksenasettelu

Asiassa on riidatonta myös, että urakoitsija on toiminut urakan palokatkeurakoitsijana ja että kohteen palokatkoissa on ollut puutteita ja virheellisyyksiä, jotka on täytynyt korjata. Asiassa on ratkaistavana se, kenen vastuulle niin sanottu palokatkojen toteutussuunnittelu on kuulunut ja mikä merkitys suunnitteluvastuulla on arvioitaessa YSE 1998 -ehtojen takuuajan jälkeisen vastuun edellytyksiä. Kysymys on myös siitä, ovatko palokatkojen virheet ja puutteet seurausta urakoitsijan törkeästä laiminlyönnistä, laadunvalvonnan olennaisesta laiminlyönnistä tai toteuttamattomasta suoritteesta. Todistustaakka vastuuperusteiden täyttymisestä on kunnalla. Mikäli vastuuperuste katsotaan näytetyksi, on kysymys vielä siitä, olisiko tilaajan tullut havaita puutteellisuudet ja virheellisyydet ennen takuuajan päättymistä sekä vahingonkorvauksen määrästä ja urakoitsijan oikeudenkäyntikuluvastuusta.

Näytöstä, sen arvioinnista ja johtopäätöksistä

Esitetty näyttö

Kirjallisista todisteista ilmenevät seikat on selostettu asiaan vaikuttavilta osin käräjäoikeuden tuomiossa jäljempänä mainituin täydennyksin. Suutarinen ja todistajat ovat hovioikeudessa kertoneet asiaan vaikuttavilta osin samansuuntaisesti kuin heidän kertomakseen on käräjäoikeuden tuomioon merkitty jäljempänä mainituin lisäyksin.

Suunnitteluvastuu palokatkojen osalta

Kunta on väittänyt, että toteutussuunnittelu palokatkojen osalta on sovittu kuuluvaksi urakoitsijalle, kun tavanomaisesta palokatkeurakointiin liittyvästä toimintavasta eli käänteisestä palokatkosuunnittelusta ei ole sopimuksin

poikettu. Menettelytapaa on tarkennettu ja täsmennetty urakan aikana. Urakoitsijan mukaan suunnitteluvastuu on kuulunut urakkasopimuksen mukaan kunnalle eikä vastuuta ole siirretty työmaan aikana.

Hovioikeus toteaa, että sopimusta tulkitaan lähtökohtaisesti sen sanamuodon mukaan ja siinä on otettava huomioon sopimuksen sanamuodon ohella kaikki muukin tulkinta-aineisto, jolla on merkitystä sopimuksen sisältöä eli osapuolen yhteistä tarkoitusta selvittäessä. Sanamuodon vastaiseen tulkintaan vetoavalla on todistustaakka osapuolten yhteisestä tarkoituksesta, ja näyttökynnys on korkea ainakin silloin, kun sopimuksen sanamuoto on selvä. Alan yleisestä käytännöstä on todistustaakka siihen vetoavalla asianosaisella.

Urakkasopimuksen (K1, V1) kohdassa 6 Tilaajan myötävaikutusvelvollisuus todetaan suunnitelmien toimittamisen osalta, että kaikki toteutusta varten tarvittavat suunnitelmat ovat valmiit. Kohdassa 4 Urakoitsijan suoritusvelvollisuus todetaan urakan kohteen osalta, että urakoitsija sitoutuu suorittamaan Mäntyharjun terveysaseman peruskorjaus- ja laajennushankkeen maarakennus- ja rakennustekniset työt tämän sopimuksen liiteasiakirjoina olevissa suunnitelmissa esitetyn mukaisesti.

Urakka-asiakirjoihin sisältyviin Härkösen laatimiin rakennepiirustuksiin sisältyy muun muassa Palokatkoetaljit ja työselitys (K2, V2) sekä tasopiirustus (K3). Palokatkoetaljit ja työselitys -asiakirjaan on merkitty, että palokatko-urakoitsijan tulee laatia palokatojen toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelma. Tämän suunnitelman tarkoitus on varmistaa työn toteutus ja tarkastaminen niin, että tältä osin rakennuksesta tulee palokatkosuunnitelman ja viranomais määräysten ja niissä esitettyjen vaatimusten mukainen ja että vaatimusten täytyminen voidaan osoittaa tarkastusasiakirjan avulla. Härkösen mukaan urakoitsijalle on siirretty vastuu palokatkosuunnittelusta paikannuskaavion laatimisen osalta asiakirjaan merkityllä lausumalla. Tasopiirustuksessa (K3) on todettu, että kaikki LVIS-läpiviennit puretaan näkyville ja tehdään palotekniset tiivistykset. Suutarinen on kertonut, ettei tässä urakassa ollut ollut suunnitelmakokouksia, koska urakassa on käytetty tilaajan suunnitelmia.

Hovioikeus toteaa, että urakkasopimuksen sanamuoto suunnitelmien valmiudesta ja urakasuorituksen toteutuksesta suunnitelmissa esitetyn mukaisesti sekä palokatkoetaljit ja työselitys -asiakirjaan merkitty lausuma toteumapiirustuksen liittämistä käyttö- ja huolto-ohjeeseen eivät tue tilaajan väitettä siitä, että palokatojen toteutussuunnittelu olisi sovittu sopimusasiakirjoissa urakoitsijan tehtäväksi. Edelleen sanamuotonsa mukaisesti urakoitsijan vastuulle kuulunut toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelma on palokatkosuunnitelmasta erillinen asiakirja, eikä lausuma siten tue kunnan väitettä toteutussuunnittelun kuulumisesta urakoitsijalle. Tasopiirustuksen yleisluontoinen lausuma urakan laajuudesta ei anna aihetta arvioida asiaa toisin. Hovioikeus katsoo edellä mainitut seikat huomioon ottaen, että urakkasopimusasiakirjojen sanamuoto kokonaisuudessaan ei vastaa tilaajan tulkintaa palokatkosuunnitteluvastuun kuulumisesta urakoitsijalle.

Alan tavanomaisesta käytännöstä hovioikeus toteaa seuraavaa. Härkönen on kertonut, että palokatko- paikkojen määrittäminen jäi työvaiheeseen, koska

saneerauskohteissa vanhaa toteumaa ei pystytä todentamaan vielä suunnitteluvaiheessa. Palokatkosuunnittelua on mahdotonta muulla tavoin tehdä, kun saneerauskohde on toiminnassa. Virtanen on kertonut, että käänteinen palokatkosuunnittelu on hänelle entuudestaan tuttu, mutta ei tässä laajuudessa. Arvela on kertonut, että käänteinen palokatkosuunnittelu saneerauskohteissa on hyvin tavanomainen ja pitkälti käytössä, koska suunnitteluvaiheessa kaikki läpiviennit eivät ole tiedossa. Sihvonen on kertonut odottaneensa, että Härkönen käy kohteella paikantamassa palokatkopaikat ja täydentää suunnitelmiinsa myös niihin käytettävät palokatkoratkaisut.

Urakkakohde saneerauksen aikana toiminnassa olevana terveyskeskuksena viittaa siihen, että kunnan tarkoituksena on ollut sopia käänteisen palokatkosuunnittelun noudattamisesta. Virtanen ja Arvela ovat lisäksi katsoneet, että palokatkot olisivat olleet toteutettavissa hyvin pitkälle olemassa olleen palokatkosuunnitelman (K2) perusteella. Asiassa on kuitenkin jäänyt todistelun perusteella epäselväksi, onko käänteinen palokatkosuunnittelu ollut alalla vallitseva tapa urakka-aikana siten, että käänteisen palokatkosuunnittelun voitaisiin katsoa vastaavan molempien osapuolten tarkoitusta urakka-asiakirjojen sanamuodosta poikkeavasti.

Osapuolten toiminnasta sopimuksen solmimisen jälkeen hovioikeus toteaa seuraavaa. Urakoitsijapalaverin pöytäkirjan 28.10.2015 (K9) merkintä siitä, että LVIS-läpiviennit on pääosin tehty, on muulla todistelulla osoitettu tarkoittaneen läpivientireikien tekemistä. Kysymys on ollut niiden läpivientireikien valmistumisasteesta, joiden tiivistämisestä nyt on kysymys. Työmaakokouksen 9.7.2015 pöytäkirjan (V4) kirjaus siitä, että urakoitsija merkitsee palokatkopaikat pohjakuviin viittaa sanamuotonsa mukaisesti käänteiseen palokatkosuunnitteluun. Toisaalta kirjaus tukee sitä, että palokatkosuunnitelmista on ollut tarve keskustella työmaan alkuvaiheessa. Suutarisen, Sihvosen ja Veinin kertomuksilla on lisäksi näytetty, että Suutarinen ja Sihvonen ovat ottaneet palokatkosuunnitelmien puutteellisuuden puheeksi työmaakerroksella ennen työmaakokousta. Urakoitsija on edelleen toimittanut rakennesuunnittelijalle vastoin pöytäkirjaan merkittyä sanamuotoa palo-osastoivien seinien paikat (V5). Vielä työmaakokouspöytäkirjassa 24.9.2015 (K7) on todettu, että merkintä pohjakuviin on tehty, millä on katsottava tarkoitettavan Sihvosen tekemää palo-osastointien merkitsemistä kirjalliseen todisteeseen V5. Härkönen tai tilaaja eivät ole reagoineet urakoitsijan toimittamaan pohjakuvaan. Nämä seikat puhuvat sitä vastaan, että työmaakokouksessa olisi sovittu Härkösen kertomin tavoin siitä, että urakoitsija täydentää tilaajan palokatkosuunnitelmat. Urakoitsijan toiminta ei muutoinkaan kokonaisuutena arvioiden osoita, että sen tarkoituksena oli ollut sopia ottavansa vastuulleen palokatkojen toteutussuunnittelun.

Näin täydennettynä hovioikeus hyväksyy käräjäoikeuden tuomion perustelut ja johtopäätöksen siitä, ettei tilaaja ole näyttänyt palokatkojen toteutussuunnittelun sovittun tai siirtyneen urakoitsijan vastuulle.

Edellä työmaakerroksesta ja työmaakokouspöytäkirjasta todetuin perustein hovioikeus katsoo urakoitsijan näyttäneen, että urakoitsija on huomauttanut tilaajaa tilaajan suunnitelmapuutteista YSE 1998 -ehtojen 33 §:ssä määrätyn tavoin.

Törkeästä laiminlyönnistä

Käräjäoikeuden tuomion sivuilla 28 ja 29 on selostettu pääpiirteittäin YSE 1998 -ehtojen törkeän laiminlyönnin arviointia koskevat oikeusohjeet.

Sihvonen on kertonut, että he ovat soveltaneet palokatkosuunnitelman detaljeja niin pitkälle kuin se on ollut mahdollista ilman palokatkosuunnitelmaa ja pitäneet alakattoja avoimina mahdollisimman pitkään.

Urakoitsijan työsuorituksessa on riidattomasti ollut puutteita ja virheellisyyksiä. Urakoitsijalta vaadittavaa huolellisuutta on korostanut se, että kysymys on ollut terveysaseman palokattojen toteuttamisesta. Vuonna 2021 oli havaittu, että läpiviennissä oli käytetty palokatkomateriaalia, joka ei ole vastannut palokatkosuunnitelmassa nimetyn materiaalin ominaisuuksia. Todistelun perusteella on kuitenkin jäänyt jossain määrin epäselväksi, mitkä ovat olleet palokatkomateriaaleja koskevat vaatimukset urakan toteuttamisen aikaan vuonna 2015.

Urakoitsijan on edellä todetuin tavoin katsottu täyttäneen huomautuksentekovelvollisuutensa suunnitelmien puutteista. Hovioikeus katsoo, että tilaajan vastuulla olleen palokatkosuunnitelman puutteet ovat merkittävästi myötävaikuttaneet puutteiden ja virheiden syntymiseen. Tämä tilaajan myötävaikutus huomioon ottaen urakoitsijan ei ole näytetty poikenneen ilmeisesti ja olennaisessa määrin vaadittavasta huolellisuusstandardista. Hovioikeus tämän vuoksi katsoo, kuten käräjäoikeus, että urakoitsijan työsuorituksessa ei ole ollut törkeää huolimattomuutta.

Täyttämättä jäänyt suoritus

Asiassa esitetyn todistelun perusteella on jäänyt jossain määrin epäselväksi kokonaan toteuttamatta jääneiden palokattojen sijainti ja lukumäärä. Tilaaja on ollut vastuussa LVIS-suunnitelmista. LVI-suunnitelmia on muokattu urakan aikana ja virheitä on korjattu laskutyönä. Se, miltä osin palokatkokartoituksesta tehdyssä muistiossa (K5) esitetyt puutteellisuudet ovat kuuluneet urakoitsijan vastuulle, on jäänyt epäselväksi tilaajan palokatkosuunnittelua ja LVI-suunnittelua koskevien puutteiden johdosta.

Ottaen huomioon, ettei tilaaja ole täyttänyt suunnitteluelvoitettaan yksilöimällä läpivientien sijainteja, lukumäärää ja kussakin läpiviennissä käytettäviä palokatkomateriaaleja, ei jälkikäteisarvioinnissa voida todeta, mitkä palokatkot ovat jääneet kokonaan toteuttamatta tai puutteiden eli tekemättömän työn laajuutta.

Näin täydennettynä hovioikeus hyväksyy käräjäoikeuden tuomion perustelut ja johtopäätöksen siitä, ettei kysymyksessä ole täyttämättä jäänyt suoritus.

Laadunvarmistuksen olennainen laiminlyönti

Rakennustyön tarkastusasiakirjasta (K10) kohdasta ”F5 02 Läpimenojen tiiveys, palokatkot” ilmenevästi toteutusvastuu on ollut urakoitsijalla ja tarkastusvastuu valvojalla. Polvinen on hovioikeudessa kertonut, että Sihvonen on tarkistanut ja hän hyväksynyt rakennustyön tarkastusasiakirjassa kohdassa

F5 02 tarkoitetut läpimenojen tiiveyden ja palokatkot. Kohdassa F2 05 on kuitenkin kysymys runkorakenteista ja siten toisesta asiasta. Polvisen kertomuksesta ja rakennustyön tarkastusasiakirjasta ilmenevästi Sihvonen ei ole hyväksynyt palokattojen toteutusta, vaan sen on hyväksynyt tilaajan valvoja Polvinen.

YSE 1998 -ehtojen 10 §:n mukaan urakoitsijan on noudatettava sopimusasiakirjoissa edellytettyä laadunvarmistusta. Urakkasopimuksessa ei ole kuitenkaan määritelty urakoitsijalta edellytetyjä erityisiä laadunvarmistustoimenpiteitä. Palokatkosuunnitelmien puutteellisuuden johdosta on selvää, ettei palokattojen toteumaa ole voitu verrata suunniteltuun eikä urakoitsijan ole siten näytetty laiminlyöneen tavanomaisia tarkistustoimenpiteitä.

Näin täydennettynä hovioikeus hyväksyy käräjäoikeuden tuomion perustelut ja johtopäätöksen siitä, ettei urakoitsijan ole näytetty olennaisesti laiminlyöneen sovittua laadunvarmistusta.

Virheiden havaitseminen

Palotarkastuksella tai Polvisen hyväksymisellä ei ole merkitystä arvioitaessa tilaajan ja urakoitsijan välisiä vastuukysymyksiä.

Asiassa on riidatonta, että suuri osa palokatkoista on sijainnut aukaistavien alakattolevyjen yläpuolella. Virtasen kertomuksesta ilmenevästi palokattojen tai ainakin ongelman laajuuden havainnointi aukosta on voinut estyä välitilaan sijoitetun tekniikan vuoksi. Hovioikeus katsoo, ettei havainnoinnin ole näytetty estyneen niin suurella määrällä, etteikö palokattojen virheitä olisi huolellisella tarkastamisella voitu havaita aukoista. Levyjen avaaminen palokattojen toteutuksen havainnoimiseksi ei ole vaatinut rakenteita avaavia toimenpiteitä tai muutoin poikkeuksellisia toimenpiteitä.

Näin täydennettynä hovioikeus hyväksyy käräjäoikeuden tuomion perustelut ja johtopäätöksen siitä, että tilaaja olisi vähäisillä toimenpiteillä voinut havaita virheet jo takuaikana.

Lopputulos

Edellä mainituin perustein asiassa ei ole näytetty virhevastuuperusteen olemassaoloa. Tämän vuoksi valitus on hylättävä.

Oikeudenkäynnin kustannukset hovioikeudessa

Mäntyharjun kunta on hävinnyt muutoksenhaun ja on siten velvollinen korvaamaan Maarakennus Suutarinen Oy:n oikeudenkäyntikulut hovioikeudessa. Asianosaisilla ei ole ollut huomautettavaa toistensa oikeudenkäyntikulujen määristä.

Tuomiolauselma

Mäntyharjun kunnan valitus hylätään. Käräjäoikeuden tuomion lopputulosta ei muuteta.

Mäntyharjun kunta veloitetaan korvaamaan Maarakennus Suutarinen Oy:n oikeudenkäyntikulut hovioikeudessa 27.892,35 eurolla. Korvaukselle on maksettava korkolain 4 §:n 1 momentin mukaista viivästyskorkoa siitä alkaen, kun kuukausi on kulunut hovioikeuden tuomion antamispäivästä.

Muutoksenhaku

Muutosta tähän ratkaisuun saadaan hakea korkeimmalta oikeudelta valittamalla vain, jos korkein oikeus niillä erityisillä perusteilla, jotka ilmenevät oheisesta valitusosoituksesta, myöntää valitusluvan.

Valitusosoituksessa tarkoitettu määräaika valitusluvan pyytämiseen ja valituksen tekemiseen päättyy 28.7.2026.

Asian ovat ratkaisseet:

Hovioikeudenneuvos Tiina Kiviranta
Hovioikeudenneuvos Mikko Ollikainen
Asessori Marleena Kolehmainen

Ratkaisu on yksimielinen.

Allekirjoitus

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Sen, joka tahtoo valittaa hovioikeuden ratkaisusta, on pyydettävä siihen lupa korkeimmalta oikeudelta. Valituslupa voidaan myöntää ainoastaan, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman oikeuden ratkaistavaksi taikka jos siihen on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen sellaisen oikeudenkäynti- tai muun virheen takia, jonka perusteella ratkaisu olisi purettava tai poistettava, tahi jos valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Määräaika valitusluvan pyytämiseen ja valituksen tekemiseen on kuusikymmentä (60) päivää siitä päivästä, jona hovioikeuden ratkaisu julistettiin tai annettiin. Muutoksenhakijan on puhevallan menettämisen uhalla toimitettava korkeimmalle oikeudelle osoitettu muutoksenhakukirjelmä viimeistään määräajan päättymispäivänä hovioikeuden kirjaamoon, jonka osoite on

PL 1158 / Minna Canthin katu 64 A
70101 Kuopio
Telekopio 029 56 41500
Sähköposti ita-suomi.ho@oikeus.fi

Muutoksenhakukirjelmän voi toimittaa hovioikeuden kirjaamoon henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, sähköpostitse tai telekopiona. Toimitettaessa kirjelmä henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä tai postitse sen on oltava perillä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä kello 16.15. Hovioikeudelle toimitetun sähköisen muutoksenhakukirjelmän katsotaan saapuneen määräajassa, jos kirjelmä saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa tarkoitetulla tavalla. Kirjelmän toimittaminen hovioikeudelle postitse, sähköpostitse tai telekopiona tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Kirjelmään on sisällytettävä lupahakemus ja valitus sekä liitettävä ne asiakirjat, joista ilmeneviin seikkoihin hakija viittaa perusteinaan.

Lupahakemuksessa on mainittava se peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden nojalla hakija katsoo, että valitusluvan myöntämiseen on lainmukainen peruste. Lisäksi on ilmoitettava hovioikeuden ratkaisu, johon hakija tahtoo hakea muutosta.

Valituksessa on ilmoitettava:

- 1) miltä kohdin hovioikeuden ratkaisuun haetaan muutosta;
- 2) mitä muutoksia hovioikeuden ratkaisuun vaaditaan tehtäväksi; sekä
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Muutoksenhakija ei saa vedota muihin seikkoihin ja todisteisiin kuin niihin, jotka on esitetty käräjäoikeudessa tai hovioikeudessa, paitsi milloin hakija saattaa todennäköiseksi, ettei hän ole voinut vedota seikkaan tai todisteeseen alemmassa tuomioistuimessa tai että hänellä muuten on ollut pätevä aihe olla tekemättä niin.

Muutoksenhakukirjelmässä on mainittava hakijan nimi, ammatti ja asuinpaikka. Siinä on ilmoitettava sähköinen tai mahdollinen muu osoite, johon hakijalle tarkoitetut kutsut, kehotukset ja ilmoitukset voidaan lähettää (prosessiosoite). Jos osoite muuttuu, uusi osoite on ilmoitettava kirjallisesti korkeimman oikeuden kirjaamoon. Muutoksenhakukirjelmä on hakijan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan allekirjoitettava. Kirjelmän laatijan on samalla ilmoitettava ammattinsa ja asuinpaikkansa.

Hovioikeus lähettää muutoksenhakukirjelmän liitteineen sekä asiaa koskevan asiakirjavihkon ja jäljennöksen hovioikeuden ratkaisusta korkeimmalle oikeudelle, joka tarvittaessa pyytää hakijan vastapuolelta kirjallisen vastauksen muutoksenhakemukseen.

Valitusasian käsittelystä korkeimmassa oikeudessa peritään muutoksenhakijalta oikeudenkäyntimaksu, joka on 610 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, mikäli tuomioistuinmaksulaissa tai muussa laissa on säädetty vapautus maksun suorittamisesta.

Tuomioistuimen kokoonpano

Käräjätuomari Jukka Laine

AsianosaisetKantaja
Mäntyharjun kuntaVastaaja
Maarakennus Suutarinen Oy**Asia**

Urakkasopimuksen suoritusrikkomus.

Vireille

12.4.2022

KANNE

Mäntyharjun kunnan (jäljempänä myös ”Mäntyharju”) ja Maarakennus Suutarinen Oy:n (jäljempänä myös ”Suutarinen”) kesken tehtiin 26.5.2015 päivätty rakennusurakkasopimus, johon sovelletaan rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja (YSE 1998). Rakennusurakan kohteena oli Mäntyharjun Terveysaseman laajennuksen ja peruskorjauksen rakennustekniset työt. Urakkamuotona oli jaettu urakka. Urakkahinta oli 2.837.000,00 euroa. Urakka-aika oli sopimuksen mukaan 1.6.2015 – 31.8.2016. Urakkasuoritus valmistui ja vastaanotettiin 2.9.2016.

Rakennusurakkaan sisältyi rakennuksen kaikkien palo-osastovien rakenteiden läpivientien (jäljempänä ”palokatkojen”) purkaminen näkyville ja läpivientien palotekninen tiivistäminen. Läpivientitarvikkeiden toimittaminen kuului talotekniikkaurakoitsijoille, jotka olivat kohteen sivu-urakoitsijoita. Rakennusurakan aikana urakan sisältöä ei ole palokatkojen osalta muutettu.

Mäntyharju teetti Terveysasemarakennuksen osalta sisäilma- ja kosteustekniset kuntotutkimukset vuonna 2020. Tutkimusten yhteydessä havaittiin virheitä ja puutteita palokatkoissa. Paloviranomainen tarkasti rakenteet helmikuussa 2021. Kevään 2021 aikana palokatkojen korjauksille haettiin rakennuslupa ja korjaus kohteet kartoitettiin asiantuntijan toimesta.

Kun korjaustarpeiden laatu ja laajuus oli selvillä, selvitettiin vuonna 2015 – 2016 suoritettun rakennusurakan virhevastuut. Mäntyharju lähetti Suutariselle virheilmoituksen 11.6.2021 ja Suutarisen vastasi virheilmoitukseen syyskuussa 2021. Suutarinen kiisti virhevastuunsa.

Mäntyharju aloitti palokatkojen korjaustyöt heinäkuussa 2021. Viranomaisen oli keväällä 2021 vaatinut, että palokatkojen korjaukset tulee suorittaa viipymättä. Korjaukset suoritettiin syksyn 2021 aikana ja korjauskustannusten määrän selvittyä, Mäntyharju esitti 5.1.2022 Suutariselle 44.007,70 euron korvausvaatimuksen.

Mäntyharju vetoaa korvausvastuun perusteena urakoitsijan takuuajan jälkeiseen virhevastuuseen. Suutarinen on kiistänyt virhevastuunsa ja korvausvastuunsa. Asia on riitainen.

Vaatimukset

Kantaja on vaatinut, että

Maarakennus Suutarinen Oy on veloitettava suorittamaan Mäntyharjun kunnalle kustannusten korvausta 44.007,70 euroa korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkeineen 4.2.2022 lukien maksupäivään saakka,

Maarakennus Suutarinen Oy on veloitettava korvaamaan Mäntyharjun kunnan oikeudenkäyntikulut korkolain 4.1 §:n mukaisine viivästyskorkeineen siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut käräjäoikeuden ratkaisun antamisesta. Kuluihin ei arvonlisäveroa, koska Mäntyharjun kunta on arvonlisäverovelvollinen ja voi vähentää arvonlisäveron.

Perusteet

Maksuvelvollisuuden peruste

Rakennuksen palo-osastointien tarkoitus on rajoittaa palon ja savun leviämistä rakennuksessa. Palo-osastointin suunnittelun pääperiaate on, että rakennuksen eri kerrokset muodostetaan omiksi osastoiksi, eri tilat osastoidaan käyttötarkoituksen perusteella ja poistumistiet osastoidaan omiksi palo-osastoiksi. Palo-osastointi liittyy suoraan rakennuksen käytön ja käyttäjien turvallisuuden parantamiseen.

Terveyskeskuksen rakennusurakassa palo-osastointiin liittyvien palokatkojen laatu on esitetty suunnitelmissa. Suunnitelmissa on esitetty palokatkojen toteuttamistavat ja periaatteet vaadittavista laadunvarmistustoimenpiteistä. Rakennusurakoitsijan suoritusvelvollisuuteen kuului palokatkojen toteutussuunnittelu, palokatkojen toteuttaminen ja laadunvarmistussuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen. Sivu-urakoitsijoiden velvollisuutena oli toimittaa palokatkoihin läpivientitarvikkeet.

Vuonna 2021 suoritettua tarkastuksessa todettiin, että palokatkoja oli tehty urakkasuorituksessa virheellisesti ja puutteellisesti. Osaan läpivientejä ei oltu tehty palokatkoa lainkaan. Suutarinen ei ole urakan aikana ilmoittanut, että palokatkojen tekemiselle urakkasopimuksen mukaisesti olisi jokin este. Sivu-urakoitsijat ovat täyttäneet suoritusvelvollisuutensa läpivientitarvikkeiden toimittamisen osalta, koska Suutarinen ei työn suorittajana ole ilmoittanut, että tarvikkeita ei olisi toimitettu kohteeseen.

Suutarinen ei ole esittänyt Mäntyharjulle urakkasuoritukseen kuulunutta laadunvarmistussuunnitelmaa palokatkojen osalta. Laadunvarmistuksen toteuttaminen on jälkikäteen tehtyjen havaintojen perusteella laiminlyöty. Palokatkoja ei oltu merkitty palokatkotarralla, palokatkotuotteiden tyyppiä, palokatkoasennusten ajankohtaa ja palokatkoasennusten suorittajaa ei ole kirjattu asiakirjoihin.

Palokatioissa olevat virheet ja puutteet vaikuttavat suoraan rakennuksen ja rakennusten käyttäjien turvallisuuteen. Arvioitaessa yksittäisiä työsuorituksia palokatkojen osalta, työn laatua on pidettävä luokattomana. Nämä seikat

huomioon ottaen palokatkojen virheitä ja puutteita on pidettävä törkeänä laiminlyöntinä vastaajan suorituksessa.

Niiltä osin, kun palokatkot on jätetty pääosin tai kokonaan tekemättä, kyse on täyttämättä jääneestä urakkasuorituksesta.

Palokatkojen virheet ja puutteet johtuvat myös sovitun laadunvarmistuksen olennaisesta laiminlyönnistä, koska laadunvarmistustoimenpiteitä ei ole tehty lainkaan.

Virheelliset ja puutteelliset läpiviennit ovat rakenteiden sisällä eikä niiden laatua ole voinut todeta vastaanottotarkastuksessa tai takuuajana tavanomaisin tarkastustoimenpitein.

Mäntyharju on urakan tilaajana suorittanut urakoitsijan työn valvontaa. Työn valvonnassa ei ole tehty sellaisia toimenpiteitä, jotka vähentäisivät urakoitsijan virhevastuuta palo-osastoivien rakenteiden läpivientien virheiden ja puutteiden osalta.

Mäntyharju on ilmoittanut Suutariselle virheistä ja puutteista 11.6.2021 ja pyytänyt kannanottoa urakoitsijan virhevastuuseen. Virheiden korjaaminen aloitettiin Mäntyharjun toimesta heinäkuun lopussa 2021. Korjaustyöt aloitettiin, koska viranomaiset olivat vaatineet korjaustoimien suorittamista viipymättä. Viranomaisten vaatimukset olivat myös Suutarisen tiedossa. Mäntyharjulla oli oikeus suorittaa virheiden ja puutteiden korjaukset Suutarisen kustannuksella, koska Suutarisen kannanottoa virhevastuuseen ei voitu odottaa viranomaisten vaatimuksista johtuen. Toisaalta Suutarinen joka tapauksessa kiisti virhevastuunsa syyskuussa 2021, joten korjaukset olisi joka tapauksessa pitänyt teettää Mäntyharjun toimesta.

Maksettavien kustannusten perusteet ja määrät

Palokatkojen virheiden ja puutteiden korjaamisesta aiheutui kustannuksia Mäntyharjulle. Kustannukset koostuivat virheiden ja puutteiden määrän selvittämisestä, korjausten suunnittelusta, konkreettisesta korjaustyöstä, korjaustyön valvonnasta sekä korjaustyön rakennuttamisesta.

Kustannusten määrä jakaantui seuraavasti:

Virheiden puutteiden kartoitus	1.663,00 €
Korjaussuunnittelu / virheen merkityksen ja laajuuden selvittäminen	15.318,00 €
Korjaustyö materiaaleineen	20.169,38 €
Valvonta	2.421,00 €
Rakennuttaminen	<u>4.436,32 €</u>
Yhteensä	44.007,70 €

Oikeudelliset perusteet

Asiassa ratkaistaviin riitakysymyksiin soveltuu seuraavat yleisten sopimusehtojen (YSE 1998) pykälät:

Urakoitsija vastaa takuuajan jälkeenkkin virheistä, joiden tilaaja näyttää aiheutuneen urakoitsijan törkeästä laiminlyönnistä, täyttämättä jääneestä suorituksesta tai olevan seurausta sovitun laadunvarmistuksen olennaisesta laiminlyönnistä ja joita tilaaja ei ole kohtuuden mukaan voinut havaita vastaanottotarkastuksessa eikä takuuajana. (YSE 1998, 30.1 §)

Tilaaajan taholta tapahtuva valvonta ei rajoita eikä vähennä urakoitsijan sopimuksenmukaista vastuuta. (YSE 1998, 62.1 §)

Jos urakoitsija laiminlyö jonkin hänelle sopimuksen mukaan kuuluvan velvollisuutensa täyttämisen, tilaajalla on oikeus huolehtia velvoitteen täyttämisestä urakoitsijan kustannuksella, ellei urakoitsija ole sitä tilaajan kehotuksesta tehnyt asetetun tai sovitun kohtuullisen määräajan kuluessa. Näin syntyneet kulut tilaaja saa periä urakoitsijalta joko kuittaamalla vastaavan määrän urakkahintaa maksetuksi tai veloittamalla ne erikseen urakoitsijalta. (YSE 1998, 91.1 §)

VASTAUS

Maarakennus Suutarinen Oy kiistää kanteessa esitetyt vaatimukset kokonaisuudessaan ja vaatii kanteen hylkäämistä. Lisäksi Maarakennus Suutarinen Oy vaatii, että käräjäoikeus velvoittaa Mäntyharjun kunnan korvaamaan asiassa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen kuukauden kuluttua tuomion antamispäivästä lukien.

Perustelut

Maarakennus Suutarinen Oy ja Mäntyharjun kunta ovat 26.5.2015 solmineet rakennusurakkasopimuksen Mäntyharjun terveysaseman peruskorjauksesta ja laajennuksesta.

Mäntyharjun kunta on tehnyt Maarakennus Suutarinen Oy:lle virheilmoituksen Terveyskeskuksen rakennusurakasta 11.6.2021. Virheilmoituksessa kunta on katsonut, että kohteen palo-osastoinneissa ja palokatkojen toteutuksessa olisi sellaisia virheitä, jotka kuuluisivat urakoitsijan takuuajan jälkeisen virhevastuun piiriin.

Vastaaja katsoo, ettei rakennustöissä ole sellaista virhettä, jotka kantaja olisi näyttänyt aiheutuneen YSE 30 §:n mukaisesti urakoitsijan törkeästä laiminlyönnistä, täyttämättä jääneestä suorituksesta tai olevan seurausta sovitun laadunvarmistuksen olennaisesta laiminlyönnistä ja joita kantaja ei ole kohtuuden mukaan voinut havaita vastaanottotarkastuksessa eikä takuuajana.

Kantaja on laiminlyönyt suunnitelmavelvoitteensa

Maankäyttö- ja rakennuslain 117 b §:n mukaan rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan sen käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla paloturvalliseksi. Kantaja on laiminlyönyt velvollisuutensa toimittaa vastaajalle urakassa toteutuskelpoiset palokatkosuunnitelmat. Tämän vuoksi palokatkoasennuksia ei voi kaikilta osin toteuttaa. Koska kantaja on laiminlyönyt tämän keskeisen vastuulleen kuuluvaan velvoitteensa, ja koska tämä laiminlyönti on suoraan vaikuttanut

vastaajan työsuoritukseen, ei vastaajan suorituksessa ole törkeitä laiminlyöntejä tai täyttämättä jääneitä suorituksia.

Kantaja on kanteessaan väittänyt, että palokatkojen toteutussuunnittelu olisi kuulunut vastaajan vastuulle. Tämä väite ei pidä paikkaansa. Mäntyharjun Terveyskeskuksen saneerausurakan suunnitteluvastuu on kuulunut kiistan kohteena olevilta osin kokonaisuudessaan kantajalle. Toteutussuunnittelua ei ole siirretty vastaajalle missään urakka-asiakirjassa. Urakkasopimuksen kohdan 6 mukaan kaikki toteutusta varten tarvittavat suunnitelmat ovat olleet valmiit jo urakkasopimuksen solmimisvaiheessa. Suunnitteluvastuun siirtymisestä vastaajalle ei myöskään ole sovittu työmaakokouksissa.

Kantaja on väittänyt, että kohteen palo-osastointeja ei olisi urakkasuorituksessa toteutettu urakka-asiakirjoissa olevien suunnitelmien mukaisesti. Tämä väite ei pidä paikkaansa. Urakassa ei ole ollut toteutuskelpoisia palokatkosuunnitelmia. Urakkasopimuksen liitteenä on kyllä ollut palokatkovalmistus- ja työselitys -niminen asiakirja. Lisäksi tasopiirustuksessa on ollut yleisluontoinen maininta siitä, että kaikki LVIS-läpiviennit läpiviennit puretaan näkyville, läpivienteihin tehdään äänitekniset sekä ääni/palotekniset tiivistykset. Mutta nämä eivät ole muodostaneet riittäviä ja toteutuskelpoisia palokatkosuunnitelmia.

Toteutuskelpoisen palokatkosuunnitelman tulee pitää sisällään tekstiosan ja palokatkojen asennusdetaljien lisäksi palokatkojen sijaintikaaviot tai pohjapiirustus, jossa esitettäisiin palo-osastoinnit ja yksilöitäisiin eri taloteknisten järjestelmien läpivientien palokatkojen sijainnit, tyypit ja lukumäärät. Piirustuksiin tulisi merkitä läpivienti läpivienniltä kyseisen läpiviennin vaatimukset täyttävä palokatkoratkaisu. Käytettävä palokatkotyyppi merkitään kunkin läpiviennin kohdalle.

Tällaisia suunnitelmia ei urakoitsija ole saanut. Sijaintikaavio tai em. mukainen pohjapiirustus on puuttunut kokonaan. Yleisluontoinen kirjaus rakennesuunnitelmassa, jonka mukaan kaikki LVIS-läpiviennit puretaan näkyville ja niihin tehdään ääni/palotekniset tiivistykset, ei myöskään millään muotoa täytä palokatkosuunnitelmalle asetettuja vaatimuksia.

Myöhemmin, kun kantaja on korjannut väitetyn mukaisia virheitä, se on laatinut toteutuskelpoiset ja riittävät palokatkosuunnitelmat sisältäen mm. aiemmin puuttuneen sijaintikaavion.

Kantajan väittämän mukaisissa virheissä on ollut kyse suunnittelemattomasta työstä. Kantaja ei voi viisi vuotta vastaanottotarkastuksen jälkeen takuuajan jälkeisen vastuun perusteella tehdä päteviä virheväitteitä vastaajalle sellaisista rakennusosista tai suoritteista, joita ei ollut riittävällä tavoin suunniteltu.

Urakoitsija on keskustellut palokatkosuunnitelmien puutteista kohteen valvojan Jukka Polvisen kanssa. Asia on ollut esillä urakan alkuvaiheessa mm. 9.7.2015 työmaakokouksessa nro 3, jonka seurauksena rakennesuunnittelija on pöytäkirjan kohdan 71.2 mukaisesti pyytänyt rakennusurakoitsijaa merkitsemään palokatkoapaikat pohjakuviin

rakennesuunnittelijan palokatkosuunnitelmia ja -loppupiirustuksia varten. Tämä suunnittelutyöhön kuuluva velvoite olisi urakkasopimuksen mukaan kuulunut kantajan suunnittelijoille, mutta vastaaja on halunnut myötävaikuttaa toteutuskelpoisten palokatkosuunnitelmien saamisessa ja toimittanut pyydyt tiedot kantajalle. Vastaaja on pyydetyn mukaisesti toimittanut rakennesuunnittelijalle osastoivien seinien sijaintipiirustukset palokatkosuunnittelua varten 22.7.2015.

Piirustuksissa palokatkoseinien kohdat on korostettu punaisella tussilla. Mitään toteutusvaiheen palokatkosuunnitelmia ei kuitenkaan näistä toimenpiteistä huolimatta kantajalta koskaan saatu. Vastaajan laatima palokatkoseinien sijaintipaikkojen määrittäminen ei ole palokatkosuunnitelma eikä voi myöskään tällaisena toimia, koska siinä on ainoastaan tussilla korostettuna ilmoitettu osastoivien sienien sijainnit.

Varsinainen palokatkosten toteutustyö suoritettiin joulukuusta 2015 alkaen. Työssä on noudatettu materiaalivalmistajien ohjeita ja alan vakiintuneita menettelyjä.

Työsuorituksessa ei ole törkeää laiminlyöntiä

Huomioiden kantajan itsensä laiminlyönnit toteutuskelpoisten palokatkosuunnitelmien toimittamisessa, vastaajan suorituksessa ei ole törkeää laiminlyöntiä. Vastaaja ei ole saanut toteutuskelpoisia suunnitelmia, ja tästä huolimatta täyttänyt suoritusvelvollisuutensa parhaan kykynsä mukaan, eikä ole laiminlyönyt sopimuksen mukaisia velvoitteitaan törkeällä huolimattomuudella.

Vastaaja ei ole osoittanut selvää piittaamattomuutta sopimusvelvoitteitaan kohtaan, vaan pyrkinyt käytettävissä olevin keinoin suorittamaan urakkaan kuuluvat työt. Kyse ei siten ole ollut vastaajan törkeästä laiminlyönnistä.

Työssä ei ole täyttämättä jääneitä suorituksia

Kantaja on kanteessa väittänyt, että niiltä osin kuin palokatkot on jätetty pääosin tai kokonaan tekemättä, kyse on täyttämättä jääneestä suorituksesta. YSE 30 §:n mukaan urakoitsija vastaa takuuajan jälkeinkin sellaisista virheistä, joiden tilaaja näyttää aiheutuneen urakoitsijan täyttämättä jääneestä suorituksesta.

Täyttämättä jäänyt suoritus olisi kyseessä silloin, kun urakoitsija on kokonaan jättänyt osan urakkasopimuksessa sovitusta suorituksesta tekemättä ilman, että asiasta on sovittu tilaajan kanssa. Nyt ei ole kyse tällaisesta tilanteesta, eikä ko. vastuuperuste siten sovellu asiaan.

Urakoitsija on muutamia vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta suorittanut palokatkoasennukset kuhunkin vaadittavaan läpivientiin tms. kohtaan. Työ on puutteellisista suunnitelmista huolimatta toteutettu mm. asentamalla palokatkot palouretaanilla materiaalivalmistajan ohjeen mukaan. Kantajan esittämässä aineistossa on yksilöity vain muutamia sellaisia yksiköityjä virheväitteitä kohdista, joihin ei palokatkoja ole toteutettu lainkaan. Kyse ei ole täyttämättä jääneestä suorituksesta.

Sovitun laadunvarmistuksen olennainen laiminlyönti

Kantaja on kanteessa väittänyt, että vastaaja olisi lisäksi syyllistynyt YSE 30 §:n mukaiseen laadunvarmistuksen olennaiseen laiminlyöntiin. Kantaja on mm. väittänyt, ettei vastaaja olisi lainkaan esittänyt kantajalle urakkasuoritukseen kuulunutta laadunvarmistussuunnitelmaa palokatkojen osalta.

Tämä väite ei pidä paikkaansa. Vastaaja on täyttänyt tämän urakkaan kuuluvan laadunvarmistusveloitteensa toimittamalla kantajalle 21.9.2015 päivätyn palokatkosuunnitelmaksi nimetyn asiakirjan, joka on toiminut urakassa toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelmana. Asiakirjassa on esitetty hankkeen vastuutahot, käytettävät palokatkotuotteet sekä laadunvalvonta ja dokumentointi. Ko. asiakirjassa oli tarkoitus esittää myös kohteen palokatkojen toteutustavat liitteenä olevin dokumentein, mutta tämä ei kantajan laiminlyöntien vuoksi ollut mahdollista. Kyseisessä laadunvarmistussuunnitelmassa ei ole ollut liitteenä mainittuja palokatkosuunnitelmia, koska kantaja ei näitä koskaan vastaajalle toimittanut.

Toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelmana toiminut asiakirja on nimetty palokatkosuunnitelmaksi siitä syystä, että dokumentin laatinut Jyrki Sihvonen oli käyttänyt työssä valmista vanhaa dokumenttipohjaa, joka oli nimetty palokatkosuunnitelmaksi.

Vastaajan vastuulle urakassa on kuulunut palokatkojen toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelman laatiminen. Mutta mitään suunnitteluvaikeutta kantajalla ei urakassa ole ollut. Toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelman laatiminen ei poista kantajan vastuulle kuuluvaan rakennesuunnitteluun sisältyvää velvollisuutta laatia urakassa toteutuskelpoiset palokatkosuunnitelmat.

Kantaja on saanut laadunvarmistusasiakirjan, eikä ole missään vaiheessa esittänyt väitteitä siitä, että asiakirjassa olisi virheitä. Koska mitään tällaista huomautusta ei ole tehty, urakoitsija on voinut siten luottaa siihen, että laadunvarmistusdokumentit ovat olleet riittävät ja tilaajan vaatimusten mukaiset.

Lisäksi on huomattava, että YSE 30 §:n mukainen virhevastuu voisi syntyä ainoastaan laadunvarmistuksen olennaisella laiminlyönnillä, josta tapauksessa ei millään muotoa ole kyse. Mitkään vähäiset, tai edes ns. tavalliset laiminlyönnit tai puutteet suunnitelmassa tai laadunvarmistuksessa eivät johda YSE 30 §:n mukaiseen takuuajan jälkeiseen vastuuseen.

Väitetyt virheet olisi voitu havaita vastaanottotarkastuksessa tai takuuajana

YSE 30 §:n mukainen takuuajan jälkeinen virhevastuu voi syntyä vain sellaisista virheistä, joita tilaaja ei ole kohtuuden mukaan voinut havaita vastaanottotarkastuksessa eikä takuuajana.

Väitetyt palokatkojen virheet ovat olleet havaittavissa urakan vastaanottotarkastuksessa ja vastaavasti myös takuuajana sekä takuutarkastuksessa.

Valtaosa kantajan väittämistä virheistä sijaitsee osastoivien väliseinien kohdalla alakattojen yläpuolella. Suurimmassa osassa rakennusta on alas laskettu T-listoitettu villakatto, jonka avaaminen on varsin yksinkertaista. Villalevyt voidaan nostaa pois paikaltaan, jonka jälkeen kurkistamalla alakaton sisälle voidaan tehdä havainnot palokatkojen toteutustavasta. Toimenpide ei edellytä rakenteiden purkamista vaan on yksinkertaisuudessaan verrattavissa ikkunan avaamiseen.

Kantaja olisi siten voinut sopimusehtojen tarkoittamalla tavalla kohtuuden mukaan havaita väittämiensä mukaiset virheet jo urakan vastaanottotarkastuksessa tai takuutarkastuksessa.

Osa väitetyistä virheistä kuuluu LVI-urakoitsijan vastuulle

Huomattava osa kantajan väittämistä palokatkoasennusten virheistä kuuluvat LVI-urakkaan ja ovat siten LVI-urakoitsijan vastuulla. Esimerkiksi IV-kanavien eristäminen, palopellit tai IV-jakokammioiden eristäminen ovat kaikki olleet LVI-urakoitsijan vastuulla.

Kiistan kohteena olevan Terveyskeskuksen saneeraus- ja laajennusurakan LVI-urakoitsija Pertunmaan LVI-Asennus Oy on käynyt kohteessa tekemässä palokatkoihin liittyviä korjaustyösuorituksia. LVI-urakoitsijan osalta kyse on kuitenkin ollut suunnitteluvirheiden aiheuttamien puutteiden korjauksista, jotka LVI-urakoitsija on saanut suorittaa laskutyönä. Kantaja on siten myöntänyt urakan suunnitteluvirheitä LVI-urakan osalta, koska ei ole esittänyt korvausvaatimuksia LVI-urakoitsijalle. Kantaja on menetellyt asiassa räikeän ristiriitaisesti: samassa urakassa toiminut LVI-urakoitsija on suorittanut suunnitteluvirheiden korjaamisen laskutyönä, mutta vastaajaa kohteen pääurakoitsijana vaaditaan vastaavista suunnitteluvirheiden aiheuttamista puutteista vastuuseen takuuajan jälkeisen vastuun perusteella.

Vastaajalle ei ole annettu oikeutta itse korjata virheitään

Kantaja on laiminlyönyt antaa vastaajalle mahdollisuuden itse korjata väitetyt virheet. YSE 91 §:n mukaan, jos urakoitsija laiminlyö jonkin hänelle sopimuksen mukaan kuuluvan velvollisuutensa täyttämisen, tilaajalla on oikeus huolehtia veloitteen täyttämisestä urakoitsijan kustannuksella, ellei urakoitsija ole sitä tilaajan kehotuksesta tehnyt asetetun tai sovitun kohtuullisen määräajan kuluessa.

Vastaajan käsityksen mukaan palo-osastointien korjaustoimenpiteisiin olisi ryhdytty jo 6.5.2021, jolloin työt on tilattu rakennusyhtymä Putkinen Oy:ltä laskutyönä. Mitään virheilmoitusta ennen korjaustöiden aloittamista ei vastaajalle ole tehty, saati annettu mahdollisuutta korjata väitetyt virheet. Kantajan itsensä ilmoittama työt olisi aloitettu heinäkuun lopussa 2021. Mahdollisuutta korjata itse omia virheitä ei tässäkin vaiheessa ole vastaajalle annettu.

Kantaja on väittänyt, että korjaustyöt oli pakko toteuttaa pikaisesti viranomaisien vaatimuksesta ja että ne olivat tarkoituksenmukaista tehdä käynnissä olevan korjausurakan yhteydessä. Väitteet ovat perusteettomia.

Vastaajalle kuulunutta oikeutta korjata itse mahdolliset virheensä ei voida sivuuttaa viranomais määräyksin, kiireellä tai muilla tarkoituksen mukaisuusperusteilla. Se on sopimusehtojen mukaan mahdollista vain siinä tapauksessa, ettei urakoitsija suorita korjauksia kehotuksen ja asetetun kohtuullisen määräajan kuluessa. Ja näin ei ole tapahtunut.

Koska korjausoikeus on perusteetta ohitettu, vastaajan korvausvastuu rajoittuu enintään siihen määrään, mitä työ vastaajan itsensä toteuttaman oli maksanut. Tämä määrä on myöhemmin esitetyn mukaisesti 6 570,81 euroa.

Korjauskustannuksista

Kannevaatimuksena olevista korjaustöiden kokonaiskustannuksista huomattava määrä, lähes 50 % on Insinööristudio Oy:n kartoitus- ja suunnittelukustannuksia. Ko. kustannuksia on aiheutunut yhteensä yli 19 000 euron edestä. Kustannukset ovat syntyneet siitä huolimatta, että kyseisen hankkeen palokatkosuunnitelmat olivat kantajan väitteen mukaisesti jo alun perin toteutuskelpoisia ja oikein laadittuja. Määrä on täysin ylimitoitettu ja kohtuuton. Oikea kartoitus- ja suunnittelukustannusten määrä olisi ollut 3 000 euroa.

Suunnittelukustannusten huomattava määrä osoittaa, että kantaja on jo alun perin laiminlyönyt oman suunnitteluvastuunsa hankkeessa. Vasta nyt tässä vaiheessa on laadittu esimerkiksi sellainen sijaintipiirustus, joka yksityiskohtaisesti osoittaa kunkin läpiviennin, kanavan tms. rakenneosan vaatiman detaljien tarkemmin kuvaaman palokatkotyyppin.

Varsinaiset korjaustyöt koostuvat Rakennusyhtymä Putkinen Oy:n ja sen käyttämän aliurakoitsijan Palokatkotukku Parkkinen Oy:n kustannuksista. Laskutuksessa käytetty yksikköhinta 2,62 euroa/dm² (alv 0 %) huomioiden materiaalit ovat sisältyneet jo käytettyyn yksikköhintaan. Tästä huolimatta käytetty materiaali on laskutettu erikseen. Laskutusitteen perusteella erikseen laskutettujen materiaalikustannusten osuus toteutuneista korjauskustannuksista on n. 8 000 euroa. Materiaalien osuus on vastaajan näkemyksen mukaan laskutettu kahteen kertaan, ja vaatimus on tältä osin perusteeton.

Lisäksi on huomattava, että alkuperäisen terveyskeskuksen saneeraus- ja laajennusurakan vastuunjakotaulukon mukaan kaikkien talotekniikkurakoitsijoiden suoritusvelvollisuuteen ovat kuuluneet läpivientien palosuojaukseen tarvittavien läpivientitarvikkeiden hankkiminen. Materiaalien hankinta ei siten alkuperäisessä urakassa kuulunut muuten työsuorituksesta vastuussa olevan vastaajayrityksen vastuulle.

Rakennusalalle vakiintuneen menettelyn mukaan palokatkoasennustyöt tehdään pääosin yksikköhintaurakalla. Käytettävä yksikköhinta pitää sisällään sekä palokatkoasennusten työn sekä tarvittavat materiaalit. Yksikkönä käytetään neliödesimetriä (dm²). Tällä kuvataan sitä rakenneosan pinta-alaa, minkä kokoiselle alueelle palokatkoja toteutetaan.

Vastaajan vuoden 2022 urakoissa yksikköhinta palokatkoasennustoille on ollut 2,30 euroa/dm². Kantajan esittämien laskutositteiden mukaan palokatkoja on korjaustyönä laskutettu kaikkiaan 1774 dm². Korjauskustannusten kokonaismäärä olisi siten ollut 6 570,81 euroa (alv 0 %).

Vastaaja hyväksyy korjauskustannuksista määrältään oikeaksi kartoitus- ja suunnittelukustannuksia 3 000 euroa sekä työsuorituksen kustannuksia 6 570,81 euroa, yhteensä 9 570,81 euroa.

Kantajan lausuma

Kantajan suunnitelmavelvoitteesta

Rakennushankkeen aikana kukaan hankkeen osapuolista ei ole ilmoittanut tai reklamoinut Mäntyharjulle, että se ei olisi huolehtinut suunnittelovelvoitteestaan palokattojen tai palo-osastoiden osalta. Viranomainen on suorittanut kaikki säädetyt tarkastukset. Hankkeen urakoitsijat ovat suorittaneet ilmoitustensa mukaisesti urakkasuoritukset kaikilta osiltaan valmiiksi.

Asiassa on kyse siitä, että urakkasuoritus on tehty palokattojen osalta virheellisesti ja jätetty osittain suorittamatta. Suunnitelmien määrän jälkikäteisellä arvioinnilla ei ole mitään merkitystä arvioitaessa virheiden ja puutteiden aiheuttajaa. Jos urakan suorittamisen edellytyksenä olleita suunnitelmia on puuttunut urakkasuorituksen aikana, urakoitsija olisi niistä ilmoittanut tai ainakin pitänyt ilmoittaa.

Palokatkosuunnitelmien osalta toimintatapa oli tavanomainen vanhojen kohteiden peruskorjaushankkeisiin, eikä palokatkosuunnitelmista reklamoitu hankkeen aikana. Palokatkot voidaan vanhojen rakennusten peruskorjaushankkeissa suunnitella loppuun vasta siinä vaiheessa, kun rakenteita on avattu ja vallitseva tilanne nähdään. Tästä syystä toteutussuunnitelma on sovittu työmaalla urakoitsijan laadittavaksi kirjallisessa todisteessa V4. yksilöidyin tavoin. Toimitettu toteutussuunnitelma V5. on toimitettu palokatkosuunnitelmaa ja loppupiirustuksia varten. Siitä ei mitään osin reklamoitu, joten oli kaikille osapuolille selvää, että palokatkot toteutetaan ja on tilaajan toimesta hyväksytty toteutettavaksi toimitetun toteutussuunnitelman mukaisesti.

Urakka-aikana laaditut dokumentit osoittavat, että Suutarinen on laatinut palokattojen toteutussuunnitelman urakka-asiakirjojen mukaisesti. Suutarisen laatimassa toteutussuunnitelmassa on liitteenä palokattojen sijaintipiirustus ja palokattojen rakennetta kuvaavat detaljipiirustukset. Lisäksi suunnitelmassa todetaan vaatimuksena, että hankkeen vastaavan työnjohtajan on huolehdittava, että töiden toteuttajilla on asennuksia tehdessään palokatkosuunnitelma käytössään.

Suutarisen laatima toteutussuunnitelma on toimitettu rakennesuunnittelijalle ja rakennesuunnittelija on ilmeisesti todennut suunnitelmien olevan riittävät, koska mitään ”puhtaaksi piirrettyä” suunnitelmaa ei löydy ainakaan Mäntyharjun hallussa olevista asiakirjoista. Joka tapauksessa Suutarinen on ilmoittanut toteuttaneensa rakennuskohteen palokatkot. Jos Suutarisen vastaava työnjohtaja on huolehtinut velvollisuudestaan, palokattojen

toteuttajilla on ollut palokatkosuunnitelma käytössään. Toteutusvaiheessa suunnitelmien määrää tai laatua ei ole kyseenalaistettu mitenkään. Asiakirjojen perusteella palokatkot oli tarkoitus toteuttaa Suutarisen itsensä laatiman toteutussuunnitelman mukaan.

Rakennushankkeen tarkastusasiakirjan mukaan paloeristysten toteutuksen tarkastusvelvollisuus ja toteutuksen hyväksyntä on sovittu rakennustyön vastaavan työnjohtajan tehtäviin. Palokatkot kuuluvat paloeristykseen ja vastaavan työnjohtajan tehtävät kuuluivat Suutarisen velvollisuuksiin. Vastaava työnjohtaja on tarkastusasiakirjan allekirjoituksellaan vahvistanut, että velvollisuudet on paloeristysten osalta hoidettu. Tässäkään vaiheessa ei ole esitetty mitään selvitystä siitä, että palokatkot on tehty Suutarisen käsityksen mukaan ilman toteutuskelpoisia suunnitelmia.

Toteutussuunnitelmassa itsessään ei ole mitään virhettä ja se on ollut tapahtumien perusteella toteutuskelpoinen. Asiassa on kyse siitä, että Suutarinen ei ole noudattanut palokatkotyössä omaa suunnitelmaansa ja todetut virheet ja puutteet johtuvat suoritusvirheistä itse urakkatyössä.

Nyt esitettyjen väitteiden mukaan Suutarinen ei ole voinut toteuttaa palokatkoja, koska Mäntyharju ei ole toimittanut suunnitelmia. Miksi tämä väite esitetään vasta nyt eikä silloin kun palokatkoja toteutettiin, tarkastettiin ja hyväksyttiin?

Törkeä laiminlyönti työsuorituksessa

Kirjallisessa vastauksessa esitetyn selvityksen perusteella Suutarisen toiminta urakan aikana täyttää törkeän laiminlyönnin tunnusmerkistön ja menee lähelle tahallista toimintaa.

Suutarisella ei omien tietojensa mukaan ollut toteutuskelpoisia suunnitelmia. Palokatkot toteutettiin tässä tilanteessa ilmoittamatta lainkaan tilaajalle, että sen suunnitteluvelvoite on puutteellinen. Suutarisen taholta on työn aikana itse kirjattu asiakirjoihin palokatkojen eteneminen, valmistuminen, toteutuksen tarkastaminen sekä toteutuksen hyväksyminen. Näissä kirjauksissa ei ole mitään mainintoja siitä, että työtä tehdään ja jätetään tekemättä ilman suunnitelmia.

Täyttämättä jääneet suoritukset

Sopimusehdoissa ei ole täyttämättä jääneen suorituksen osalta mainintaa, että sillä tarkoitettaisiin jotain urakkasuorituksen osakokonaisuutta. Tässä asiassa on kyse rakennuksen turvallisuuden kannalta välttämättömästä rakenneosasta (palokatkot) ja jokainen tekemättä jäänyt palokatko on täyttämättä jäänyt suoritus, josta Mäntyharju on maksanut urakkahinnan Suutariselle.

Sovitun laadunvarmistuksen olennainen laiminlyönti

Suutarisen laatima asiakirja 21.9.2015 täyttää laadunvarmistussuunnitelman minimivaatimuksen. Sen sisältö vastaa pääosin Mäntyharjun urakka-asiakirjoissa esittämiä laadunvarmistussuunnitelman edellytyksiä. Suutarinen on itse laatimiensa asiakirjojen perusteella suorittanut, tarkastanut ja hyväksynyt palokatkotyöt, mutta jättänyt tekemättä itse laatimissaan suunnitelmassa esitetyt laadunvarmistustoimenpiteet. Näitä toimenpiteitä

olisivat olleet palokatkojen merkintä tuotetarralla ja tarkastussuunnitelman/-asiakirjan laatiminen.

Laadunvarmistus on laiminlyöty palokatkotöiden osalta erityisesti tarkastustoimenpiteiden osalta. Tarkastustoimenpiteet ovat olennainen osa laadunvarmistusta ja toimenpiteet on laiminlyöty olennaisesti.

Virheiden havaitseminen vastaanottotarkastuksessa

Mäntyharjulla ei ole ollut vastaanottotarkastuksen yhteydessä syytä epäillä, että palokatkoissa on niin laajoja puutteita ja virheitä, kuin myöhemmin on todettu.

Mäntyharjulla oli oikeus luottaa Suutarisen toimintaan ja siihen, että Suutarisen ilmoittamat laadunvarmistustoimenpiteet oli suoritettu. Mäntyharjulla ei ollut velvollisuutta avata alakattorakenteita vastaanottotarkastuksessa ja tutkia palokatkojen laatua alakattotilassa. Asiakirjojen mukaan Suutarisen vastaava työnjohtaja oli tarkastanut ja hyväksynyt kaikki paloeristykset ja vahvistanut tämän allekirjoituksellaan. Lisäksi Suutarinen oli tehnyt kohteessa sopimusehtojen mukaisen itselle luovutuksen, jossa urakoitsija tarkastaa kohteen ja varmistaa, että urakan suoritusvelvollisuus on kaikilta osin tehty.

LVI-urakoitsijan vastuu

LVI-urakoitsijalle ei ole kuulunut palokatkojen tekeminen niiltä osin, kun tässä asiassa vaaditaan kustannusten korvausta Suutariselta. LVI-urakoitsijan suoritus on ollut urakkasopimuksen ja siihen liittyneiden suunnitelmien mukainen.

Suutariselle ei ole esitetty vaatimuksia LVI-urakkaan sisältyneistä suoritteista.

Vastaajan korjausoikeus

Suutarinen on kiistänyt vastuunsa asiassa kaikilta osin. Suutarisella oli mahdollisuus ilmoittaa korjaushalukkuutensa siinä vaiheessa, kun virheilmoitus 11.6.2021 oli toimitettu Suutariselle. Suutarinen on ymmärtänyt tai sen on ainakin pitänyt ymmärtää, että rakennuksen henkilöturvallisuuteen liittyvät puutteet tulee korjata kiireellisinä eikä Mäntyharjulla ole ollut mahdollisuutta pitkittää korjausta rakennuksen käytöstä vastaavana tahona. Asiassa on huomioitava myös se, että rakennusalalla korjaustyöt ei onnistu siten, että tilaajapuoli ilmoittaa aikataulun työsuorituksille.

Palokatkojen virheiden kartoitus ja virheen merkityksen arviointiin ja selvitykseen liittyvät toimenpiteet on aloitettu toukokuussa 2021. Varsinaiset korjaustyöt on tehty alkaen heinäkuun 2021 lopulta alkaen.

Korjauskustannuksista

Palokatkojen virheiden kartoitus- ja suunnittelukustannuksiin sisältyy rakennuskohteen kaikkien palokatkojen tarkastus ja laadunvarmistus. Työn on suorittanut ulkopuolinen asiantuntijataho, jolla on ollut ammattitaito palokatkojen laadun arviointiin. Tämän lisäksi kustannuksiin sisältyy korjaustyön toteuttamisen suunnittelun muilta soin valmiissa terveyskeskusrakennuksessa. Huolellisella ja perusteellisella suunnittelulla on minimoitu käyttäjien haitat ja haittojen kustannusvaikutukset. Suunnitelmissa

on hyödynnetty aikaisempia suunnitelmia, eikä asiassa ole kyse siitä, että sama rakennushanke olisi palokatkojen osalta suunniteltu toiseen kertaan. Jos kartoitus- ja suunnittelukustannuksissa olisi säästetty, vähintään sama säästetty kustannusmäärä olisi siirtynyt toteutuskustannuksiin ja käyttäjien haittoihin.

Korjaustyön yksikkökustannus koskee työn suorittamista muilta rakenneosilta valmiissa rakennuksessa. Hinta on korkeampi kuin saneeraus- tai urakkakohteessa, jossa kaikki ympäröivät rakenteet (alakatot ym.) toteutetaan vasta palokatkojen tekemisen jälkeen. Yksikköhintaa ei voi verrata urakkakohteisiin, joissa tehdään muutakin työtä kuin palokatkojen korjaamista. Urakoitsijalle korjauksessa maksettu yksikköhinta oli käypä hinta kyseiselle korjaukselle korjauksen aikaisessa suhdannetilanteessa. Työn yksikköhinta ei ole sisältänyt materiaaleja, jotka urakoitsija on laskuttanut erikseen.

Urakka-ajan asiakirjojen mukaan palokatkojen toteuttamisessa ei ole ollut mitään materiaali puutteita. Tämän perusteella Mäntyharju on maksanut urakoitsijoille urakkahinnan myös palokatkomateriaalien osalta. Mäntyharju on siis kertaalleen maksanut palokatkot ja niiden materiaalit urakoitsijoille. Suutarinen ei ole missään vaiheessa urakan aikana vaatinut muilta urakoitsijoilta materiaalien toimittamista. Suutarisen urakka-ajan toiminta osoittaa, että sille on toimitettu kaikki tarvittavat materiaalit muiden urakoitsijoiden toimesta, mutta ne on käytetty Suutarisen toimesta johonkin muuhun kuin kyseessä olevan rakennushankeen palokatkojen rakentamiseen.

Vastaajan lausuma

Kantaja on lausumassaan väittänyt, että vastaaja olisi jättänyt ilmoittamatta kantajalle suunnitelmapuutteista. Tämä väite on perusteeton. Vastaaja on huomauttanut palokatkosuunnitelmien puutteista valvoja Jukka Polviselle useaan otteeseen keväällä ja kesällä 2015. Polvinen on toiminut kantajan edustajana työmaalla ja valvonut työn toteutusta. Keskustelua suunnitelmapuutteista on jatkettu työmaakokouksessa 9.7.2015, jonka seurauksena rakennesuunnittelija on pyytänyt rakennusurakoitsijaa merkitsemään palokatko paikat pohjakuviin rakennesuunnittelijan palokatkosuunnitelmia ja -loppupiirustuksia varten.

Rakennesuunnittelija on pyytänyt palokatko paikkojen merkitsemistä pohjakuviin nimenomaan palokatkosuunnitelmien laatimista varten. Näillä palokatko paikoilla on tarkoitettu osastoivien seinien paikkoja. Vastaaja on toimittanut nämä pyydetyt tiedot rakennesuunnittelijalle, mutta rakennesuunnittelijan laatimia palokatkosuunnitelmia ei vastaaja kuitenkaan koskaan saanut.

Lisäksi lausumassa väitetään, että Suutarisen laatimassa toteutussuunnitelmassa olisi liitteenä palokatkojen sijaintipiirustus ja palokatkojen rakennetta kuvaavat detaljipiirustukset. Tämä väite ei pidä paikkaansa. Kuten aiemmin on jo todettu, vastaaja on toimittanut kantajalle 21.9.2015 palokatkosuunnitelmaksi nimetyn toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelman. Kyseessä on ollut esitetyille pohjalle laaditusta alustavasta luonnoksesta, jonka täydentyminen lopulliseksi toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelmaksi jäi kiinni kantajan

rakennesuunnittelijoiden laiminlyönneistä. Suunnitelman lopussa on esitetty liitteet, joiden olisi pitänyt olla laadunvarmistussuunnitelman liitteinä. Mutta mitään tällaista sijaintipiirustusta ei ko. asiakirjassa liitteenä ollut, koska kantaja ei sitä koskaan vastaajalle toimittanut.

Kantaja on vasta korjaustöiden yhteydessä laatinut riittävät toteutuskelpoiset palokatkosuunnitelmat.

Törkeästä laiminlyönnistä

Kantaja on katsonut, että sen omat laiminlyönnit suunnitelmien toimittamisveloitteen osalta menettävät joka tapauksessa merkityksensä sen jälkeen, kun vastaaja ei ollut ilmoittanut suunnitelmapuutteista ja siitä huolimatta jatkanut työsuorituksen toteuttamisesta. Tämä väite on perusteeton. Takuuajan jälkeinen virhevastuu edellyttää urakoitsijalta törkeää huolimattomuutta. Ja sen arvioinnissa merkityksellistä on myös rakennushankkeen tilaajan toiminta kyseisessä asiassa.

Vastaajan on ollut pakko aloittaa palokatkotöiden suorittaminen syksyllä 2015, siitäkin huolimatta, ettei riittäviä suunnitelmia ollut käytettävissä. Kantaja oli em. mukaisesti tietoinen siitä, että tällaisia suunnitelmia on pyydetty, ja niitä odotetaan rakennesuunnittelijalta. Mutta koska niitä ei saatu, vastaajalla ei ollut työmaan etenemisen vuoksi muuta vaihtoehtoa, kuin toteuttaa palokatkot yleisesti käytössä olevilla menetelmillä. Vastaaja on pyrkinyt toteuttamaan työsuorituksen oikeaoppisesti materiaalivalmistajan ohjeiden mukaisena. Vastaajan työssä ei ole törkeää laiminlyöntiä.

Vastaajalle ei ole annettu oikeutta itse korjata virheitään

Kantajan tekemä virheilmoitus 11.6.2021 on ollut ns. neutraali reklamaatio, jonka pohjalta on vasta ryhdytty selvittämään, onko asiassa vastaajan vastuulle kuuluvia virheitä vai ei. Ko. yhteydenotossa kantaja ei ole vaatinut vastaajaa korjaamaan virheitä, vaan pyytänyt tämän kannanottoa vastuukysymyksiin. Reklamaatiosta ei mitenkään käy ilmi se seikka, että korjaustöitä olisi tuolloin tullut kiireellisenä ryhtyä toteuttamaan välittömästi tai että kantajalla ei ollut mahdollisuutta pitkittää korjaustyötä enää hetkeäkään. Tosiasiallisesti virheiden korjaaminen oli tuolloin 11.6.2021 jo käynnissä.

Koska kantaja ei ole antanut vastaajalle mahdollisuutta itse korjata virheitä, vastaajan korvausvastuu rajoittuu enintään siihen määrään, mitä työ vastaajan itsensä toteuttaman oli maksanut. Tilanteessa, jossa tilaaja ei salli urakoitsijan tehdä korjaustyötä itse, urakoitsijan teettämiskorvaus rajoittuu siihen, mitä kustannuksia urakoitsijalle olisi aiheutunut, jos hän olisi saanut tehdä työn itse omana työnään omakustannushintaan. Tämä määrä on vastaajan näkemyksen mukaan yhteensä 9 570,81 euroa, joka koostuu korjaustyöstä 6 570,81 euroa sekä kartoitus- ja valvontakustannuksista yhteismäärältään 3 000 euroa.

Korjauskustannusten määristä

Kantaja ei ole kilpailuttanut teettämiään suunnittelu-, rakennuttamis- tai valvontatöitä eikä myöskään varsinaisia palokatkojen korjaustöitä. Kaikki suoritukset on hankittu laskutyönä. Virhettä ei ole korjattu taloudellisesti

edullisimmalla tavalla. Tilaajan lojaliteettivelvoitteeseen olisi tällaisessa tilanteessa kuulunut sopijakumppanin etujen huomioiminen. Koska kilpailutusta ei ole suoritettu, tämä laiminlyönti on otettava huomioon kustannusten määriä arvioitaessa.

Ramboll Oy:n rakennuttamiskustannukset

Kantaja on vaatinut Ramboll Oy:n rakennuttamiskustannuksia korvattavaksi yhteensä 4 436,32 euron edestä. Vastaaja kiistää nämä vaatimukset kokonaan. Rakennuttamiskustannuksia ei omakustannushintaperiaatteen mukaisesti tule korvattavaksi lainkaan, koska näitä kustannuksia ei olisi aiheutunut, jos vastaajalle olisi annettu itse mahdollisuus korjata työsuorituksen virheet.

Joka tapauksessa liiallisia ja nyt käsiteltävään riita-asiaan kuulumattomia kustannuksia Rambollin laskuissa ovat ainakin seuraavat työsuoritteet yhteensä 23 tuntia a 85 euroa/tunti eli 1955 euroa:

- 20.5.2021 Jarmo Virtanen, työmaakäynti + sisäilmatyöryhmän kokous 5,5 tuntia a 85 €/t
- 2.7.2021 Jarmo Virtanen työmaakokous 5,5 tuntia a 85 €/t
- 6.7.2021 Jarmo Virtanen TMK muistio 1 muistio + jakelu 1 tuntia a 85 €/t
- 11.8.2021 Jarmo Virtanen, TMK 2 asialistan laadinta ja kutsut 1 t a 85 €/t
- 18.8.2021 Jarmo Virtanen, TMK 2 + muistio + selvittelyt 3 tuntia a 85 €/t
- 2.9.2021 Jarmo Virtanen, Palaveri valvojan kanssa, TMK 2 muistion lopullisen version laadinta ja jako 1 t a 85 €/t
- 21.10.2021, työmaakokouksen asialistan ja työmaakokouskutsujen laadinta ja lähetys 1 t a 85 €/t
- 4.11.2021 Jarmo Virtanen, työmaakerros ja kokous + pöytäkirjan laadinta 5 tuntia a 85 €/t.
- Yhteensä 23 tuntia a 85 €/t = 1 955 euroa

Insinööri Studio Oy:n palokatkojen kartoitus-, suunnittelu- ja valvontakustannukset

Kantaja on vaatinut korvattavaksi palokatkojen kartoitus-, suunnittelu- ja valvontakustannuksia Insinööri Studio Oy:n laskujen mukaisesti yhteensä 19 402 euron edestä.

Virheiden kartoituskustannusten ja korjaustöiden valvonnan kustannusten osalta Insinööri Studio Oy:n laskuissa on eritelty Timo Mielon työsuorituksia seuraavasti:

- 22,5 tuntia sekä käynti 5.5.2021 - laskulla 31.5.2021
- 10,5 tuntia sekä käynti 3.3.2021 - laskulla 31.5.2021
- 15,5 tuntia sekä käynti 23.6.2021 - laskulla 30.6.2021

- 4,5 tuntia sekä käynti 2.7.2021 - laskulla 31.7.2021
- 4 tuntia sekä käynti 23.9.2021 - laskulla 30.9.2021
- 7,5 tuntia - laskulla 31.10.2021
- 13,5 tuntia - laskulla 30.11.2021

Laskujen mukaan Mielo on käynyt kohteella 5 kertaa ja suorittanut palokatkosten kartoitus- ja valvontatyötä yhteensä 78 tuntia. Tuntihinnalla 70 euroa/tunti vaadittu määrä on 5460 euroa sekä matkakulut. Vastaajan näkemyksen mukaan työmäärä on tehtyyn kartoitus- ja valvontatyöhön nähden liiallinen. Kohtuullinen virheiden kartoittamisen ja korjaustöiden valvonnan kustannus olisi 3 000 euroa. Vastaaja kiistää kartoituskustannusten ja korjaustöiden valvonnan kustannusten määrän 3 000 euroa ylittävältä osalta.

Suurin osa Insinööri Studio Oy:n kustannuksista on suunnittelukustannuksia. Näitä ei omakustannushintaperiaatteen mukaisesti tule korvattavaksi, koska urakoitsijan itsensä tekemänä erillisiä suunnittelukustannuksia ei olisi aiheutunut lainkaan. Lisäksi riittävät ja toteutuskelpoiset suunnitelmat olisi tullut laatia jo alkuperäisen urakan yhteydessä. Suunnittelukustannukset ovat joka tapauksessa määrältään todella huomattavat seuraavassa tarkemmin esitetyn mukaisesti.

Insinööri Studio Oy:n laskujen mukaan palokatkosuunnittelutyötä on tehty kolmen eri suunnittelijan toimesta valtaosin keväällä 2021 eli ennen kuin kantaja on reklamoinut vastaajaa väitetyistä virheistä. Työtä on laskujen mukaan tehty seuraavasti:

- Jyrki Lekander on 14.4.2021 - 28.5.2021 suorittanut arkkitehtisuunnittelua 10 tuntia sekä 3.6.2021 - 11.6.2021 4 tuntia.
- Max Koski on 20-21.5.2021 suorittanut arkkitehtisuunnittelua 4 tuntia.
- Jenni Jämsä-Lavonen on aikavälillä 14.4.2021 - 31.5.2021 suorittanut suunnittelua yhteensä 106 tuntia sekä aikavälillä 1.6.2021 - 11.6.2021 yhteensä 50,5 tuntia.

Palokatkosuunnittelua on tehty kaikkiaan 174,50 tuntia, tuntiveloitushinnalla 70 €/t yhteensä 12 215 euron edestä ennen kuin vastaajalle on edes reklamoinut väitetyistä virheistä. Tällaisia suunnittelukustannuksia ei voida osoittaa vastaajan maksettavaksi. Koska suunnittelutyö on tehty lähes kokonaisuudessaan ennen virheilmoitusta, kantaja ei myöskään tosiasiasa ole voinut lojaliteettivelvoitteen edellyttämällä tavalla huolehtia vastaajan eduista ja pyrkiä minimoimaan aiheutuneita kustannuksia.

Lisäksi kantaja on väittänyt, että huolellisella ja perusteellisella suunnittelulla olisi minimoitu käyttäjien haitat ja haittojen kustannusvaikutukset ja että muussa tapauksessa sama kustannusmäärä olisi siirtynyt toteutuskustannuksiin ja käyttäjien haittoihin.

Vastaaja katsoo, että suunnittelutyöllä ei ole voitu minimoida käyttäjien haittoja, eikä tehdyillä suunnittelutyösuorituksella ole ollut vaikutusta toteutuskustannuksiin. Vaikutukset käyttäjiin voidaan huomioida vasta töiden toteutusvaiheessa. Vastaaja katsoo, että suunnittelukustannus on

kokonaisuudessaan aiheeton, eikä sitä voida osoittaa vastaajan maksettavaksi.

Korjauskustannusten sovittelusta

Mikäli käräjäoikeus vastoin vastaajan käsitystä katsoo, että kyseessä on vastaajan vastuulle kuulunut rakennusvirhe, vastaaja vaatii vahingonkorvauksen sovittelua. Vahingonkorvauksen sovittelulle on perusteet, koska kantaja on laiminlyömällä suunnitelmavastuunsa sekä ohittamalla urakoitsijan korjausoikeuden toiminut asiassa osapuolia velvoittavien YSE-ehtojen vastaisesti.

Oikeudenkäyntikuluista

Mikäli käräjäoikeus vastoin vastaajan käsitystä katsoo, että kyseessä on vastaajan vastuulle kuulunut rakennusvirhe, vastaaja vaatii, että kuluvastuussa huomioidaan vastaajan 24.5.2023 tekemä 33.000 euron sovintotarjous, jonka kantaja on hylännyt.

RIIDATTOMAT SEIKAT

Asianosaiset ovat yksimielisiä seuraavista seikoista:

Palokatkojen suunnitteluvastuu on kuulunut tilaajalle/ kantajalle

Palokatkoja oli osittain kokonaan tekemättä ja osin ne oli tehty puutteellisesti tai väärillä materiaaleilla. Palokatkoja ei ole merkitty tuotetarralla, eikä tarkastusasiakirjaa ole laadittu.

Palokatkoissa oli korjaustarve.

Suutarinen oli tehnyt kohteessa sopimusehtojen mukaisen itselleen luovutuksen.

Vaadituista kustannuksista määritään ovat riidattomia virheiden ja puutteiden kartoitus ja valvonta yhteensä 3.000 euroa ja korjaustyöstä 6 570,81 euroa.

Palokatkojen virheiden kartoitus ja virheen merkityksen arviointiin ja selvitykseen liittyvät toimenpiteet on aloitettu huhti-toukokuussa 2021. Varsinaiset korjaustyöt on tehty heinäkuun 2021 lopulta alkaen.

Palokatkomateriaalit tulivat sivu-urakoitsijalta.

Työmaakokouksessa 9.7.2015 on ilmoitettu, että rakennusurakoitsijan on merkittävä palokatkoapaikat pohjakuviin rakennesuunnittelijan palokatkosuunnitelmia ja loppupiirustuksia varten. Rakennusurakoitsija ei ole vastustanut em. tehtävänantoa tai ilmoittanut, että ei suorita toimenpidettä.

Vastaaja on palokatkojen osalta toimittanut 22.7.2015 päivätyn suunnitelman, johon kohteen palokatkoapaikat on merkitty.

Palokatkosuunnitelmaa varten toimitettua palokatkoapaikkojen sijaintipaikkoja määrittävää suunnitelmaa ei ole reklamoitu tai riitautettu tilaajan tai rakennesuunnittelijan toimesta.

RIITAISET SEIKAT

Asianosaiset ovat erimielisiä seuraavista seikoista:

Palokatkojen puutteiden ja virheiden syy (kantajan suunnitelmien puute / puutteellisuus vai vastaajan suoritusvirhe).

Suunnitelmista tai niiden puutteista reklamoiminen.

Kenen on kuulunut reklamoida / puuttua havaittuihin ongelmiin suunnittelussa. (Vaikutus käsiteltävään asiaan)

Tilaaajalle ilmoitetut tehdyksi esitetyt työt ja tarkastukset. (Laadunvalvonta toimenpiteet) Onko laiminlyöntejä, jos on minkä laatuasia. Olennainen vai ei.

Toimitettujen palokatkomateriaalin käyttö kohteessa. Onko käytetty, väite on, että on toimitettu ei ole käytetty.

Vastaanottotarkastuksen tutkimisvelvoite. Onko tilaaja voinut luottaa Suutarisen ilmoituksiin.

Palopeltien puutteellisuudet (olleet LVI-urakoitsijan vastuulla)

Vastaajan virhevastuu, vaikka kantajan suunnitelmissa olisi ollutkin puutteita tai virheitä.

Onko vastaajan suorituksessa törkeä laiminlyönti, täyttämättä jäänyt suoritus tai sovitun laadunvarmistuksen olennainen laiminlyönti.

Onko kantaja menettänyt oikeutensa vaatimusten esittämiseen, kun virheitä ei havaittu urakan vastaanottotarkastuksessa.

Onko kantaja antanut vastaajan käyttää korjausoikeuttaan virheiden korjaamiseksi. Mikä on kantajan mahdollisen laiminlyönnin vaikutus vastuuseen.

Korjaussuunnittelun, korjaustyön ja materiaalin kustannusten määrä riidattoman osan ylittävissä osin.

Rakennuttamiskustannusten määrä.

Mahdollisen korvauksen sovittelu.

Onko urakoitsijan laatima palokatko- ja palokatkopiirustus hyväksytty osaksi palokatkosuunnitelmaa ja onko työ tullut suoritettua toimitettujen työpiirustusten mukaisesti. Onko osapuolilla ollut tästä yhteinen näkemys urakkasuorituksen aikana. Mikä on urakoitsijan toimittaman palokatkojen toteutussuunnitelman merkitys asiassa. Onko sen vastainen toteutus urakoitsijan vastuulla oleva virhe, vai onko tuo merkityksetön asiakirja.

Korjaustyön tilaamisen ajankohta (6.5.2021).

TODISTELU

Kirjalliset todisteet ja todistusteemat

Kantaja

- K1. Urakkasopimus, 26.5.2015 (Urakka-asiakirja)
- K2. Palokatkoedetailjit ja työselitys, 20.3.2015 (Urakka-asiakirja)
- K3. Tasopiirustus 1. kerros, 20.3.2015 (Urakka-asiakirja)
- K4. Muistio palokatkokartoituksesta, Oy Insinööri Studio, 18.5.2021
- K5. Korjauskustannusten yhteenveto
- K6. Palokatkosuunnitelma, 21.9.2015 (= V3)
- K7. Työmaakokouspöytäkirja nro 5, 24.9.2015
- K8. Urakoitsijapalaverin pöytäkirja nro 15, 14.10.2015
- K9. Urakoitsijapalaverin pöytäkirja nro 16, 28.10.2015
- K10. Rakennustyön tarkastusasiakirja
- K11. Urakoitsijapalaverin pöytäkirja nro 46, 17.8.2016
- K 12. (V13.) Laskut 8 kpl Insinööri Studio Oy
- K.13 (V13.) Laskut 7 kpl Ramboll Oy
- K. 14 (V13.) Laskut 3 kpl Putkinen Oy

Vastaaja

- V1. Urakkasopimus (= K1)
- V2. Palokatkoedetailjit ja työselitys (= K2)
- V3. Palokatkosuunnitelmaksi nimetty asiakirja pvm. 21.9.2015
- V4. Työmaakokouspöytäkirja 9.7.2015
- V5. Kantajalle toimitetut palo-osastointien paikat pvm. 22.7.2015
- V6. Ote kunnanhallituksen pöytäkirjasta
- V7. Selvitys LVI-urakkaan kuuluneista töistä
- V8. DI Katariina Kevarinmäen lausunto palokatkosuunnitelman laadusta
- V9. Insinööri Studio Oy:n palokatkoselostus 4.6.2021
- V10. Insinööri Studio Oy:n sijaintikaaviot 4.6.2021
- V11. Maxpyro Oy:n tarjous palokatkojen toteutuksesta 2.9.2022
- V12. Kantajan virheilmoitus 11.6.2021
- V13. Laskut korjauskustannuksista

Henkilötodistelu ja todistusteemat**Kantaja**

- K1. Lasse Kurvinen, RI, Ramboll Oy
- K2. Timo Mielo, sisäilma-asiantuntija, Oy Insinööri Studio
- K3. Jarmo Virtanen, Ramboll Oy
- K4. Antti Arvela, Palokatkotukku Parkkinen Oy
- K5. Timo Härkönen, Sitowise Oy

Vastaaja

- V1. Markus Suutarinen, toimitusjohtaja
- V2. Jyrki Sihvonen, urakan vastaava mestari
- V3. Jukka Polvinen, urakan rakennustöiden valvoja
- V4. Katariina Kevarinmäki, asiantuntija, DI
- V5. Veini Kämppi, kohteen LVI urakoitsija.

KÄRÄJÄOIKEUDEN RATKAISU

Sovellettavat säännökset ja oikeusohjeet

Mäntyharjun kunnan (jäljempänä ”Mäntyharju”) ja Maarakennus Suutarinen Oy:n (jäljempänä ”Suutarinen”) kesken tehtiin 26.5.2015 päivätty rakennusurakkasopimus, johon sovelletaan rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja (YSE 1998).

YSE-ehtojen 30 §:n nojalla urakoitsija vastaa takuuajan jälkeen vain sellaisista virheistä, joiden tilaaja näyttää aiheuttaneen urakoitsijan törkeästä laiminlyönnistä, täyttämättä jääneestä suorituksesta tai sovitun ladunvarmistuksen olennaisesta laiminlyönnistä. Lisäksi tilaajan on näytettävä, ettei se ole kyennyt kohtuuden mukaan havaitsemaan näitä virheitä vastaanottotarkastuksessa tai takuuajana.

Maankäyttö ja rakennuslain 117 §:n 5 momentin mukaan rakentamisessa tulee lisäksi muutoinkin noudattaa hyvää rakentamistapaa. Mainitun lain 120 §:n 1 momentin nojalla rakentamista koskeva suunnitelma on laadittava ja 149 §:n 1 momentin nojalla rakennustyö ja valvonta on suoritettava siten, että ne täyttävät hyvän rakennustavan vaatimukset.

Virheet

Osapuolet ovat riidattomasti todenneet, että palokatkoja oli osittain kokonaan tekemättä ja osin ne oli tehty puutteellisesti tai väärillä materiaaleilla. Palokatkoja ei ole merkitty tuotetarralla, eikä tarkastusasiakirjaa ole laadittu.

Markus Suutarinen on kertonut virheiden johtuneen siitä, ettei tilaaja ollut toimittanut palokatkosuunnitelmia, joista palokatkosten sijainti ilmeni. Rakennuttajan olisi tullut merkitä palokatkot pohjakuviin yksityiskohtaisine tietoineen ja käytettävine materiaaleineen. Urakoitsijalla oli käytössä alustavat palokatkodetallit ja työselitys (V2 ja K2), jossa urakoitsijan velvollisuutena on laatia palokatkosten toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelma. Tällä ei tarkoiteta edellä mainittua tilaajan toimitusvelvollisuuteen kuulunutta palokatkosuunnitelmaa. Palokatkosuunnitelman laatiminen ei ole siirtynyt työmaakokouksissa (9.7.2015, 24.9.2015) tai missään muussakaan vaiheessa urakoitsijalle. Työmaakokousten kirjaukset osoittavat urakoitsijan ryhtyneen toimenpiteisiin varmistaakseen työn toteutusta ja tarkastamista (V3 laadunvarmistussuunnitelma) kuten palokatkodetallissa ja työselityksessä (V2) on edellytetty. Lisäksi työmaakokouksen merkinnät osoittavat Suutarisen mukaan sen (ilman erillistä merkintää valvojalle suullisesti toimitetusta reklamaatiosta), että palokatkosuunnitelmia oli toistuvasti pyydetty tilaajalta ja niiden toimittamisen kuuluneen tilaajan rakennesuunnittelijalle.

Urakoitsija oli toimittanut palo-osastointien paikat (palo-osaston rajat V5) rakennesuunnittelijan palokatkosuunnitelmaa varten, mutta tilaaja ei ollut sen jälkeen tehnyt mitään liittyen velvollisuuteensa toimittaa tarkat palokatkosuunnitelmat katkosten sijaintitietoineen. Urakoitsija oli pyrkinyt toteuttamaan palokatkoja parhaansa mukaan käyttäen muun muassa palouretaania eristeenä. Palokatkosten loppuunsaattaminen oli ollut hankalaa, koska samassa läpiviennissä kuten palokatkokartoituksesta (K4) ilmenee, oli

ollut myös sähkö- sekä lvi urakkaan kuuluneita ulkopuolisten urakoitsijoiden töitä, joiden olisi omalta osaltaan tullut hoitaa työt aikataulussa sekä rakenteellisesti niin, että palokatkot olisi ollut mahdollista rakentaa loppuun. Ulkopuolisten urakoitsijoiden työssä oli ollut merkittäviä puutteita, kuten esimerkiksi sähkökannatinkiskojen katkaisun laiminlyöntejä sekä lvi urakkaan ja palokatkoihin kuuluneiden töiden virheellisyyksiä. Palokatkosuunnitelmien puuttuminen sekä eri urakoitsijoiden laiminlyönnit olivat johtaneet palokattojen keskeneräisyyteen sekä virheellisyyksiin. Kyse ei ole ollut tahallisuudesta tai törkeästä laiminlyönnistä liittyen palokattojen todettuihin virheellisyyksiin. Virheitä ei oltu havaittu vastaanottotarkastuksessa tai palotarkastuksessa. Palokatkoille ei oltu edellytetty tehtäväksi erityistä laadunvarmistusta. Palokatkot oltiin tarkastettu silmämääräisesti.

Suutariselle oli tullut tieto Mäntyharjun vaatimuksista 11.6.2021. Tätä ennen Mäntyharju ei ollut lähettänyt mitään virallista vaatimusta asiasta Suutariselle. Suutarinen oli saanut virallisen tapaamisen tilaajan kanssa elokuussa 2021 (4.8.2021), mutta työt palokattojen korjaamiseksi olivat jo aloitettu. Suutarinen olisi korjannut omat virheensä, mikäli siihen oltaisiin annettu mahdollisuus.

Todistaja Antti Arvela on kertonut olleensa mukana korjaamassa palokattojen virheellisyyksiä 2021. Palokatkot olivat olleet puuteellisesti sekä myös väärillä materiaaleilla rakennetut. Osiltaan palokatkot olivat olleet poikkeuksellisen heikkoja. Palokatkoissa oli ollut reikäisyyttä, mikä olisi johtanut muun muassa savun kulkeutumiseen tilasta toiseen. Katkoissa käytetty palouretaani oli luokituksestaan heikkoa, eikä soveltunut sairaalarakennukseen. Kohteessa olisi tullut käyttää kaksoiskomponentti palovaahtoa, joka ei osallistu paloon. Ovien yläpuoliset paloeristykset olivat puuteelliset, eikä rakenne olisi pidätellyt paloa siten kuin sen olisi kuulunut tehdä. Korjausta varten oli ollut käytettävissä palokattojen sijaintikaavio (V10), joissa palokattojen rakenteet sekä materiaalit oltiin tarkoin määritetty. Lisäksi käytössä oli ollut 4.6.2021 laadittu palokatkosuunnitelma (V9). Arvelan mukaan palokatkosuunnitelma ja sijaintikaavio ovat palokatkon rakentamisen perusta. Lisäksi asentajien tulee olla ammattitaitoisia.

Arvelan mukaan korjausrakentamisessa on yleisesti käytössä käänteinen palokatkosuunnittelu, koska ilman kohteen purkamista ei tiedetä missä palokatko sijaitsee, mutta tällöinkin palokatkotuotteet tulee määrittellä ensin. Käänteisessä palokatkosuunnittelussa urakoitsija ilmoittaa palokattojen paikat merkitsemällä ne pohjakuviin punakynällä tai puhtaaksi piirrettyinä arkistoa varten. Palokatkon aukon koko määrää mitkä tuotteet palokatkodetaljista valitaan käytettäväksi (suunnittelija päättää, jos ei löydy detaljista) tai kenen valmistajan (hyväksytyjä) tuotteita käytetään. Rakennuttajan tulee hyväksyä tuotteet, mikäli ne vaihtuvat detaljissa esitetystä tai niitä ei ole ollut siellä.

Palokattojen korjaaminen 2021 oli ollut vaativaa huomioiden, että terveyskeskus oli ollut käytössä koko ajan. Korjauksissa oltiin jouduttu poistamaan eristyksissä käytettyä ja johtonippujen välissä hankalasti ollutta palouretaania. Rakenteita oltiin jouduttu myös paksuntamaan alkuperäisestä, koska muuten riittävää paloeristystä ei oltaisi saatu aikaan. Korjaamiskorjaaminen on muutekin huomattavasti hitaampaa ja siten kalliimpaa kuin uudiskohteen rakentaminen. Kohteen korjauskustannukset

olivat erittäin kohtuulliset huomioiden kohteen vaativuus ja tarvittavat korjaukset. Arvelan mukaan korjaukset olivat olleet olleet pakollisia tehdä ja olivat johtuneet palokatkoissa olleista virheellisyyksistä. Myös paloviranomiset olivat edellyttäneet kohteen korjaamista. Arvelan käsityksen mukaan kohdetta ei (ainakaan Palotukku Parkkinen Oy) olisi voitu korjata Maxpyro Oy (V11) tarjoamalla hinnalla.

Ennen korjaamista tapahtunut suunnittelu on ollut myös työlästä, koska palokatkojen etsiminen on ollut työlästä ja niitä on ollut paljon. Terveyskeskuksen toiminnassa oleminen ei juurikaan lisää suunnitteluvaiheen työtä vaan se vaikuttaa erityisesti työmaan ollessa käynnissä.

Todistaja Lasse Kurvinen on kertonut olleensa Mäntyharjun tekninen päällikkö korjaustarpeen ilmetessä alkuvuodesta 2021. Palokatkojen puuteellisuus oli paljastunut sisäilma-asiantuntijan (Mielonen) selvityksessä, kun tiloja ei oltu saatu alipaineistettua tutkimusta varten. Virheistä oltiin ilmoitettu kunnalle, tilojen käyttäjälle sekä paloviranomaisille. Paloviranomainen oli lausunut asiasta 18.2.2021 (V6). Tarvittavat selvittelytyöt, rakennuslupa-asiat sekä tarvittavan rahoituksen hankinta kunnalta oli aloitettu käyttäjän sekä paloviranomaisten vaatimuksesta kiireellisesti alkuvuodesta, mutta varsinaiseen työhön oltiin päästy vasta kesällä 2021. Kunnanhallitus oli myöntänyt rahoituksen 7.6.2021. Kurvinen oli siirtynyt kesäkuussa 2021 pois Mäntyharjun palveluksesta, eikä tiennyt sen jälkeisistä tapahtumista. Kurvisella ei ollut tiedossa Mäntyharjun puolesta mitään miksi Suutarinen ei olisi halutessaan saanut korjata virheitä Mäntyharjun reklamoitua sille 11.6.2021. Kurvisen käsityksen mukaan palokatkojen korjaamisen kustannuksia on pidettävä kohtuullisina kohde, virheiden lukuisuus sekä virheiden kartoituksen ja suunnittelun tarpeellisuus huomioiden.

Todistaja Timo Mielo on kertonut saaneensa Mäntyharjulta toimeksiannon koskien terveyskeskuksen mahdollista sisäilmaongelmaa, Tarkastuksissa oli ilmennyt, että palokatkot olivat olleet puuteellisesti sekä myös väärillä materiaaleilla rakennetut. Mielo oli tehnyt kohteesta muistion palokatkoja koskien (K4). Virheellisiä palokatkoja oli kaikkiaan noin 100 kpl. Kaikissa palokatkoissa oli ollut jotain huomautettavaa. Mielon mukaan palokatkot olisi ollut oikein toteutettavissa, jos rakentaja on tiennyt palokatkojen rajat ja käytössä olisi ollut palokatkoja koskeva suunnitelma. Korjaushankkeen vaatimasta runsaasta työstä perusteluineen Mielo on kertonut kuten Arvela. Virheellisissä kohteissa oli ollut nähtävissä useamman toimijan laiminlyönnit palosuojusta koskien. Laiminlyöntejä oli sähkötoissa, lvi asennuksissa sekä kohteen valmiiksi saattamisessa. Mielon mukaan käännteinen palokatkosuunnittelu on tyypillistä korjaamisrakentamisessa. Rakentaja pyrkii toteuttamaan palokatkon annettujen detaljien mukaisesti niitä mahdollisesti soveltaen ja pohjakuviin merkiten. Palokatkosuunnitelma täydentyy näin työn mukaan, koska vasta tällöin tiedetään varmuudella, miten katko voidaan toteuttaa. Näin toimittaessa ei tarvita etukäteen laadittua suunnitelmaa. Mikäli ongelmia ilmenee, tulisi rakentajan jättää kohde auki ja ottaa yhteyttä valvojaan tarkempien suunnitelmien tai ohjeiden saamiseksi. Korjaamisen kustannuksista Mielo on lausunut kuten Arvela ja Kurvinen.

Todistaja Jarmo Virtanen on kertonut toimineensa rakentamisen asiantuntijana palokattojen korjaushankkeessa. Työhön oli kuulunut toimia työmaakokousten puheenjohtajana, valvoa aikatauluja, kustannuksia sekä raportoida Mäntyharjulle.

Palokattojen virheellisyyksistä sekä korjaamisen vaativuudesta ja kustannusten kohtuullisuudesta Virtanen on kertonut kuten Arvinen, Kurvinen ja Mielo. Havaittujen virheiden perusteella voidaan todeta kaikkien toimijoiden pettäneen jollain tavalla. Virtasen mukaan kohteen virheellisyydet oltaisiin voitu havaita laadunvalvonnassa, mikäli palokatot olisi tarkistettu rakentajan toimesta. Virheet olivat niin selkeitä, että ne olisi havaittu helposti.

Vastaanottotarkastuksessa luotetaan rakentajan vakuutukseen hyväksytyistä rakenteista (valvoja ilmoittanut tarkastaneensa ja kohde on hyväksytty rakentajan itselle luovutuksessa), eikä rakenteiden tarkastamista yleensä tehdä. Luottamusta on lisännyt myös se, että kohde on läpäissyt palotarkastuksen.

Työmaalla oli ollut palokattojen korjaamisen lisäksi käynnissä sisäilmakorjaukset, josta syystä työmaakokouksissa käsiteltiin molempia asioita. Palokattokorjausta oltiin suunniteltu ennakoivasti, mistä johtuen Virtasella oli ollut laskutettavaa ennen varsinaisten töiden aloittamista. Virtasen mukaan detaljit sekä pohjakuvat ovat pääosassa palokatkosuunnittelua. Palokatot ovat Virtasen mukaan mahdollista toteuttaa korjausrakentamisessa myös käänteisellä palokatkosuunnittelulla.

Palokattojen suunnitteluvastuu

Palokattojen suunnitteluvastuun on riidattomasti todettu kuuluneen tilaajalle.

Työmaakokouksen 9.7.2015 pöytäkirjasta (kirjallisesta todisteesta V.4) ilmenee riidattomaksi todettu seikka, että rakennusurakoitsijan on merkittävä palokatkoapaikat pohjakuviin rakennesuunnittelijan palokatkosuunnitelmia ja loppupiirustuksia varten

Rakennusurakoitsija on toimittanut 22.7.2015 päivätyn suunnitelman, johon kohteen palo-osastointien paikat on merkitty.

Työmaakokouksessa (kirjallisesta todisteesta K.7) 24.9.2015 on ilmoitettu, että palokatkoapaikkojen merkintä pohjakuviin rakennusurakoitsijan toimesta on tehty ja kuvat toimitetaan rakennesuunnittelijalle.

Palokatkosuunnitelmaa varten toimitettua palokatkoapaikkojen sijaintipaikkoja määrittävää suunnitelmaa ei ole reklamoitu tai riitautettu tilaajan tai rakennesuunnittelijan toimesta.

Todistaja Timo Härkönen oli toiminut rakennesuunnittelijana 2015 nyt käsiteltävän olevassa hankkeessa. Härkösen mukaan oli sovittu, että täydentävät suunnitelmat tuli laatia urakoitsijan toimesta. Valtuutus oli urakoitsijalla, koska suunnitelmat jäivät tehtäväksi työmaavaiheeseen, kun rakenteet oli purettu auki. Kaikesta ei voinut olla ennakollista yksityiskohtaista suunnitelmaa. Työmaana oli ollut toimiva terveyskeskus, jossa ei voitu suorittaa purkuja useampaan kertaan. Härkönen oli laatinut asiakirjat, jotka

olivat kantajan todiste K2. Asiakirjassa oli määritelty, että palokatkoissa tuli käyttää ETA-hyväksytyjä tuotteita sekä työtapoja. Palokatkoissa käytettävät tuotteet oli yksilöity detaljissa. Mikäli tuote vaihdettaisiin toiseen hyväksytyyn tuotteeseen tuli se ilmoittaa rakennuttajalle. Toteutustapana oli käänteinen palokatkosuunnittelu, joka on yleinen peruskorjauskohteissa.

Työmaakokouksissa toteutustapa oli vahvistunut, kun Suutarisen vastaava mestari oli ottanut työt tehtäväksi. Työmaakokouksessa 9.7.2015 oli sovittu, että urakoitsija merkitsee palokatkot pohjakuviin. Myöhemmässä kokouksessa näin oli myös todettu urakoitsijan ryhtyneen toimimaan. Härkönen ei ollut tullut tietämään, että urakoitsija olisi reklamoinut jotain olleen tekemättä, tai ettei voinut toteuttaa sovittua. Mikäli reklamaatio olisi tehty olisi se kirjattu ja ryhdytty sen perusteella toimeen. Härkösellä oli ollut käsitys, että palokatkot voitiin toteuttaa oikein ja että ne myös tehtiin. Tietoa, ettei niitä voitaisi tehdä ei tullut Härköselä. Korjaamisen kustannuksista Härkönen on lausunut kuten Arvela, Mielo ja Kurvinen.

Todistaja ei ole osannut sanoa miten tässä tapauksessa eroavat tai eroavatko lainkaan palokatkojen toteutussuunnitelma ja laadunvarmistussuunnitelma. Urakoitsijalla ei ole ollut käytössään todisteena V10 esitetyn kaltaista asiakirjaa vuonna 2015. Härkösen mukaan sijaintikaavio tehdään huoltoa varten.

Työmaakokouksen (K.7) 24.9.2015 kirjaus siitä, että palokatkoapaikkojen merkintä pohjakuviin rakennusurakoitsijan toimesta on tehty ja kuvat toimitetaan rakennesuunnittelijalle, ei Härkösen mukaan tarkoita sitä, että hänen olisi kuulunut tehdä palokatkosuunnitelmat.

Urakoitsija olisi voinut lisätä palokatkojen sijainnin samaan asiakirjaan (V5) mihin oli merkitty palo-osastointien paikat.

Todistaja Katariina Kevarinmäki on kertonut laatineensa Suutarisen toimeksiannosta 8.7.2022 päivätyn lausunnon palokatkosuunnitelman laadusta (V8).

Kohteeseen oli laadittu palokatkosuunnitelma 20.3.2015. Suunnitelman nimenä on ollut palokatkodetaljit ja työselitys. Suunnitelma ei ole sisältänyt sijaintikaaviota tai pohjapiirustuksia, joissa esitettäisiin palo-osastointit ja yksilöitäisiin eri taloteknisten järjestelmien läpivientien palokatkojen sijainnit, tyypit ja lukumäärät (kuten todisteessa V9 on tehty). Rakentaja ei voi toteuttaa palokatkoja ilman edellä mainittuja sijaintikaaviota tai pohjapiirustuksia.

Rakennesuunnittelija ei ole täydentänyt palokatkosuunnitelmaa ennen palokatkoasennusten aloittamista, vaikka rakennusselostuksen mukaan palotekniset tiivistykset eli palokatkot olisi pitänyt tehdä rakennesuunnitelmien mukaan. Viittaus ETA- hyväksytyihin tuotteisiin ei ole riittävä. Vastuu on rakennusselostuksen mukaan ollut rakennesuunnittelijalla. Rakentajan laadunvarmistuksen tarkoitus on varmistaa se, kuinka rakentaminen vastaa suunniteltua, eikä se korvaa palokatkosuunnitelmaa. Suutarinen oli pyrkinyt toteuttamaan laadunvarmistusta olemassa olevilla tiedoilla, vaikka sijaintikaaviota tai toisella nimellä pohjakaaviota ei ole ollut käytettävissä.

Palokatkosuunnittelua ja suunnitelman laatimista normittavat lukuisat ohjeet sekä lainsäädäntö muun muassa maankäyttö- ja rakennuslaki. Todistaja ei ole osannut sanoa mitään käänteisestä palokatkosuunnittelusta. Hänellä ei

ole siitä kokemusta tai tietoa (ei ole tuttu todistajalle). Siitä mitä tässä nimenomaisessa kohteessa ollaan mahdollisesti osapuolten välillä sovittu sen aineiston ulkopuolella mikä on ollut hänellä käytettävissään lausuntoaan varten, ei todistajalla ole tietoa. Mikäli sovitusta olisi ollut puutteita, olisi ne tulleet kirjata ylös.

Todistaja Jukka Polvinen on kertonut työskennelleensä valvojana 2015 Mäntyharjun terveysaseman peruskorjaus- ja laajennushankkeessa. Palokatkosuunnitelmat samoin kuin lvi suunnitelmat olivat olleet puutteellisia. Palo-osastojen rajoja tai läpivientien teknisiä piirroksia ei ollut ollut käytettävissä. Mainitut puutteellisuudet palokattojen osalta olivat rakennesuunnittelijan vastuulla. Polvinen oli ollut tietoinen puutteista samoin kuin tilaaja, koska työmaakokouksessa oltiin asiaa käsitelty. Polvisen käsityksen mukaan vastaava työnjohtaja on ollut puutteista yhteydessä rakennesuunnittelijaan. Suunnitteluvastuu ei ollut siirtynyt urakoitsijalle. Vastuun siirrosta ei oltu sovittu osapuolten välillä Polvisen tieteen missään vaiheessa. Mikäli rakentaja ja rakennesuunnittelija ovat jotain toisin sopineet, siitä ei oltu ainakaan tiedotettu Polviselle. Polvinen olisi tullut tietoiseksi mahdollisesta suunnitteluvastuun siirrosta Suutariselle, koska kunnan olisi pitänyt hyväksyä siirrosta seurannut lisätyökustannus urakkaan.

Urakoitsija oli merkinnyt palo-osastointien paikat pohjakuviin (V5). Rakennesuunnittelijan olisi pitänyt kuvat saatuaan muun muassa yksilöidä palokattojen rajat kuviin. Polvinen oli odottanut yhdessä urakoitsijan kanssa tarvittavia yksilöintejä, mutta niitä ei oltu saatu rakennesuunnittelijalta. Urakoitsija oli aloittanut laadunvarmistusasiakirjan laadinnan, mutta se oli jäänyt puutteelliseksi. Asiakirjapohjassa oli muun muassa mainittu liitteinä asiakirjoja, joita ei ollut. Kun yksilöintejä ei ollut tullut oli urakkaa ollut pakko jatkaa ja rakentaa palokatot parhaalla mahdollisella tavalla valmiiksi. Suutarinen ei ollut keskeyttänyt töitä tai ilmoittanut tilaajalle, ettei palokattoja voitaisi tehdä. Polvisen mukaan palouretaanin käytön rajat eivät ole selkeitä. Uretaania käytetään usein kohteissa, jossa on muun muassa paljon putkia läpivienneissä. Mikäli tuote ei ole ollut kohteessa oikea, olisi rakennesuunnittelijan tullut tiedottaa siitä. Kohteessa on tullut käyttää ETA-hyväksytyjä tuotteita sekä rakennustapoja. Kohteen on tullut olla äänen sekä palon kestävä. Palotarkastaja ei ollut havainnut kohteessa virheitä, eikä myöskään Polvinen.

Mikäli kohteessa on myöhemmin saaduilla paremmilla tiedoilla, muun muassa sairaalapaloista, havaittu virheitä tulee ne korjata tilaajan toimesta.

Käänteinen palokatkosuunnittelu ei ole Polviselle tuttu käsite.

Todistaja Veini Kämppi on kertonut työskennelleensä lvi töiden työnjohtajana 2015 Mäntyharjun terveysaseman peruskorjaus- ja laajennushankkeessa. Hankkeessa oli suunnitelmapuutteita lvi sekä palokatkosuunnitelmien osalta. Työmaakokouksissa puhuttiin useita kertoja palokatkosuunnitelmien puutteista. Suutarisen työnjohtaja Jyrki Sihvonen oli kysynyt palokatkosuunnitelmia vielä ennen kuin rakenteita oltiin ummistamassa. Suunnitelmista puuttuneita palopeltejä ja Wrap palokatkonauhoja oltiin korjattu vuonna 2021 lisätyönä.

Todistaja Jyrki Sihvonen on kertonut työskennelleensä urakoitsijan työnjohtajana 2015 Mäntyharjun terveysaseman peruskorjaus- ja

laajennushankkeessa. Sihvonen on kertonut suunnitelmapuutteista kuten Polvinen, Kämpö ja Suutarinen. Hän oli toistuvasti muun muassa työmaakokouksissa huomauttanut puuttuvista palokatkojen yksityiskohtaisista sijainnista sekä toteutussuunnitelmista sekä myös suoraan rakennesuunnittelijalle Härköselä hänen kanssaan käydyissä keskusteluissa. Hän oli keskustellut puutteista myös työmaan valvojan Polvisen kanssa ja ymmärtänyt Polvisen olevan puutteista yhteydessä tilaajaan. Sihvonen oli luottanut, että hän saa tilaajavastuuseen kuuluneet tarkemmat suunnitelmat, joilla palokatkot voidaan toteuttaa määräysten sekä vaadittujen ääni sekä paloeristävyys vaatimusten ja materiaalin mukaisesti. Sihvonen oli toimittanut Härköselä sovitulla tavalla palo-osastojen sijainnit pohjapiirroksella. Asiaa edistääkseen Sihvonen oli laatinut (V3) palokatkosuunnitelmaksi nimetyn laadunvalvonta-asiakirjan vanhalle pohjalle, lisäten siihen kynällä tiedot osapuolista. Asiakirja oli jäänyt puutteelliseksi sekä virheelliseksi muun muassa koska mitään siinä mainittuja liitteitä ei ollut olemassa. Sihvonen oli odottanut pitkään auki olleiden rakenteiden kanssa Härkösen käyntiä työmaalle. Tarkemmasta suunnittelusta ei oltu sovittu, koska se olisi edellyttänyt lisätyön tilaamista Suutarisesta sekä tilaajan rahoitusta. Palokatkoapaikkojen merkintä pohjakuviin ei ole missään vaiheessa siirtynyt urakoitsijan vastuulle. Työmaapöytäkirjan (K7) merkintä ei sitä tarkoita.

Sihvonen oli päättänyt lopulta jatkaa työtä, pyrkien tekemään palokatkoja niillä tiedoilla ja tuotteilla mitä oli ollut käytettävissä. Sihvonen ei ollut tiennyt, että käytetty palouretaani ei olisi ollut sopiva tuote kohteeseen. Palokatkojen rakenne oli jäänyt paikoin vajaaksi, kun läpivienteihin oli ollut pakko mahduttaa nopeassa aikataulussa useammalle eri urakoitsijalle kuulunutta myöhässä tehtyä työtä. Mahdolliset puutteet olisi ollut helposti havaittavissa lopputarkastuksessa, koska alakatot olivat huoltoa varten avattaviksi tarkoitettut. Puutteet olisi ollut huomattavissa myös palotarkastuksessa, mutta palotarkastajan käynti työmaalla oli ollut nopea. Sihvonen oli töiden valmistuttua varmentanut työt toteutetuksi ja hyväksytyksi, sekä suorittanut itselle luovuttamisen muilta kuin palokatkojen osalta. Erillistä mainintaa palokatkojen hyväksymättömyydestä ei ollut.

Sihvosen mukaan kanteessa vaadituissa suunnittelun kustannuksissa on mukana myös lvi -korjauksen kustannuksia mikä ei kuulu Suutarisen vastuulle. Maxpyro Oy:n tarjous palokatkojen toteutuksesta on sellainen, jolla Maxpyro Oy on niitä Sihvosen kokemuksen ja tietojen mukaan työmailla tehnyt.

Käänteinen palokatkosuunnittelu ei ole Sihvoselle tuttu käsite.

Suutarinen olisi korjannut palokatkojen puutteellisuudet, mikäli siihen olisi annettu mahdollisuus. Suutarinen käyttää ja olisi käyttänyt siihen (myös 2015, jos vastuu olisi ollut Suutarisella) erillistä urakoitsijaa, joka on erikoistunut suunnittelemaan palokatkoja.

Suunnitteluvastuu ja sen vaikutus urakoitsijan takuuajan jälkeiseen vastuuseen

YSE-ehtojen 30 §:n nojalla urakoitsija vastaa takuuajan jälkeen vain sellaisista virheistä, joiden tilaaja näyttää aiheuttaneen urakoitsijan törkeästä

laiminlyönnistä, täyttämättä jääneestä suorituksesta tai sovitun ladunvarmistuksen olennaisesta laiminlyönnistä.

Lähtökohtaisesti ja riidattomasti palokatkojen suunnitteluvastuu on kuulunut tilaajalle (Mäntyharjulle). Mäntyharju on esittänyt, että vastuu olisi siirtynyt urakoitsijalle ja suunnittelu olisi toteutettu saneerauskohteessa tavanomiseksi esitettyä käänteisellä palokatkosuunnittelulla. Asiasta on esitetty henkilö- sekä kirjallista todistelua, joka on ollut vastakkaista sekä tulkinnallista. Huomioitavaa on myös alkutilanne, jonka mukaan suunnitteluvastuu on ollut tilaajalla, vaikka kyse on ollut saneerauskohteesta, joihin kantajan mukaan kuitenkin tavanomaisesti sovellettaisiin käänteistä palokatkosuunnittelua.

YSE 30 §:n mukaan näyttötaakka takuuajan jälkeisestä vastuusta on tilaajalla ja kantajan tuli tässä tapauksessa pystyä muun muassa näyttämään, että suunnitteluvastuu olisi urakan kestäessä siirtynyt urakoitsijalle. Vastaaja todistajat samoin kuin Suutarinen ovat kiistäneet siirron tapahtuneen tai siitä sovitun tai toimintatapana olleen käänteinen palokatkosuunnittelu.

Mäntyharjun mukaan vastuusta sopiminen ilmenee kirjallisesta todisteesta (K2) Palokatkodetaljit ja työselitys sekä todisteesta (K3) Tasopiirustuksesta. Asiaa on lisäksi käsitelty työmaakokouksissa 24.9.2015 todiste (K7) sekä pöytäkirjasta 28.10.2015 (K9), mitkä kirjaukset kantajan mukaan todentavat vastuun siirtyneen työmaan kuluessa urakoitsijalle. Lopuksi urakoitsija on vakuuttanut töiden tultua tehdyksi todiste (K10).

Myös Suutarinen on henkilötodistelun lisäksi vedonnut suunnitteluvastuusta sovitun ja sen laiminlyönnin osalta kirjallisiin todisteisiin urakkasopimukseen (V1), palokatkodetaljit ja työselitys (K2) sekä työmaakokouspöytäkirjaan 9.7.2015 (V4).

Työmaakokouksen 9.7.2015 pöytäkirjasta (kirjallisesta todisteesta V.4) ilmenee riidattomaksi todettu seikka, että rakennusurakoitsijan on merkittävä palokatkoapaikat pohjakuviin rakennesuunnittelijan palokatkosuunnitelmia ja loppupiirustuksia varten

Työmaakokouksessa (kirjallisesta todisteesta K.7) 24.9.2015 on ilmoitettu, että palokatkoapaikkojen merkintä pohjakuviin rakennusurakoitsijan toimesta on tehty ja kuvat toimitetaan rakennesuunnittelijalle.

Kantajan todistajista rakennesuunnittelija Härkönen on lausunut, että oli sovittu, että täydentävät suunnitelmat tuli laatia urakoitsijan toimesta. Vastaajan todistajista Polvinen, Kämppi ja Sihvonen ovat kertoneen, ettei suunnitteluvastuun ollut missään vaiheessa sovittu siirtyneen urakoitsijalle tai sen siirtyneen urakoitsijalle. Polvinen, Kämppi ja Sihvonen ovat yhdenmukaisesti kertoneen urakoitsijan reklamoineen suullisesti tilaajalle puuttuneista suunnitelmista, mikä ilmenee myös yllä mainituista pöytäkirjoista.

Pöytäkirjoissa toistuu rakennesuunnittelijan liittäminen oleellisesti yhteen palokatkosuunnitelmien kanssa. Mainittua johtopäätöstä tukee Kämppin ja Sihvosen kertomukset sekä erityisesti valvoja Polvisen kertomus siitä, että hän olisi välttämättä tullut tietämään, jos vastuu olisi siirretty, eikä näin ollut tapahtunut.

Esitetystä näytöstä ei ole pääteltävissä, että suunnitteluvastuusta olisi sovittu toisin kuin, että palokatkojen suunnitteluvastuu on kuulunut tilaajalle.

Suunnitteluvastuun ei ole myöskään näytetty siirtyneen urakoitsijalle urakan kestäessä.

Viittaus ETA- hyväksytyihin tuotteisiin (K2) tai suoritusvelvollisuudesta (K3) todettu eivät siirrä suunnitteluvastuuta urakoitsijalle. Vastuu on rakennusselostuksen mukaan ollut rakennesuunnittelijalla. Käräjäoikeus toteaa kuten todistaja Kevarinmäki, että rakentajan laadunvarmistuksen tarkoitus on varmistaa se, kuinka rakentaminen vastaa suunniteltua, eikä se korvaa palokatkosuunnitelmaa. Urakoitsijan laatima (V3) palokatkosuunnitelmaksi nimetty asiakirja on selkeästi osa laadunvarmistusta, koska siinä ole esitetty palokatkojen sijaintia, tyyppiä tai lukumääriä.

Törkeä laiminlyönti YSE 1998 -ehdoissa

Siitä mitä törkeällä laiminlyönnillä YSE 1998 -ehdoissa tarkoitetaan, ei ole määritetty.

YSE 1983- -ehtoja koskevassa oikeuskirjallisuudessa (Erma, YSE 1983 Rakennusurakka, Käytännön käsikirja) on todettu, että törkeällä laiminlyönnillä tarkoitetaan lähinnä törkeää tuottamusta.

Uudemmassa oikeuskirjallisuudessa (Liuksiala-Stoor, Rakennussopimukset, 2021, s. 155-156) on katsottu, että tuottamuksella ymmärretään huolimattomuutta toimintaa. Kirjoittajat ovat muun ohella katsoneet, että tuottamus on luokiteltava törkeäksi silloin, kun osapuoli on ilmeisesti ja olennaisessa määrin poikennut häntä koskevasta huolellisuusstandardista. Tuottamuksen arvioinnissa on ratkaisevaa, missä määrin vahinkoa aiheuttanut toiminta on poikennut vaadittavasta huolellisuudesta. Vaadittavan huolellisuuden taso nousee tehtävän vaativuuden kasvaessa. Huolellisuusarvioissa kiinnitetään huomiota siihen, miten vastaavia tehtäviä suorittavat yleensä menettelevät.

Tuottamus voi myös kumuloitua siten, että useat laiminlyönnit, joita yksittäin ei voitaisi katsoa törkeiksi, voivat yhdessä kokonaisuutena arvioiden ylittää törkeän tuottamuksen kynnyksen. Silloin kun laiminlyönti tai rakennusvirhe johtaa turvallisuuden tai terveyden vaarantamiseen, on kaikilla rakentamiseen osallistuvilla erityinen syy valppauteen. Riskipitoisissa rakenteissa ja ratkaisuihin törkeän tuottamuksen kynnyksen madaltuu, koska huolellisuusvaatimukset vastaavasti nousevat. Jos virhe on aiheuttanut huomattavia vahinkoja tai merkittävää vahingon vaaraa, on perusteltua katsoa virhe aiheutetuksi törkeällä tuottamuksella. Tällöin on katsottu, että virheen vakavuus jo sinällään osoittaa kysymyksessä olevan törkeä tuottamus, joista urakoitsija vastaa takuuajan jälkeenkin. Rakennettaessa riskirakenteita, joiden virheet johtavat suuriin vahinkoihin, tekijöiltä edellytetään tavallista suurempaa huolellisuutta. Jos rakentaminen on suoritettu vastoin rakennusaikaisia rakentamismääräyksiä, kysymyksessä voitaneen useimmissa tapauksissa katsoa olevan törkeä tuottamus.

Oikeuskirjallisuudessa on niin ikään katsottu, että YSE 1998 -ehtojen 30 §:ssä tarkoitettuna törkeän tuottamuksena käsitellään oloa arvioitaessa merkitystä voidaan antaa paitsi noudatetuille menettelytavoille ja syyllisyyden asteelle, myös virheen merkitykselle. Tilanteissa, joissa virhe on aiheuttanut huomattavia vahinkoja tai merkittävää vahingon vaaraa, on virheen katsottu olevan myös törkeällä huolimattomuudella aiheutettu. Myös työntuloksen poikkeaminen

pakottavista rakentamismääräyksistä voi osoittaa törkeää tuottamusta. (Oksanen-Laine-Kaskiaro: Urakkasopimukset, rakennusurakan yleiset sopimusehdot YSE 1998, 2019, s. 163.)

Törkeää tuottamusta arvioitaessa virheen merkitykselle on annettu painoarvoa myös oikeuskäytännössä. Toisaalta oikeuskirjallisuudessa on myös kritisoitu tätä kantaa ja katsottu, että törkeää tuottamusta arvioitaessa keskiössä on vain itse menettely. On todettu, että kysymys on pohjimmiltaan menettelyn huolimattomuusasteen arvioinnista ja arviointi on tehtävä suorituksen tekemishetken mukaan, eikä jälkikäteen ilmenneiden mahdollisten vahinkojen määrälle tai vahingonvaaralle tule antaa merkitystä. (Antti Isohanni: Takuuvastuut rakentamisessa, DL 3/2016, s. 394.)

Edellä esitetystä arvioitavaksi tulee, onko Suutarinen olennaisessa määrin poikennut häntä koskevasta huolellisuusstandardista huomioiden tilaajan todettu suunnitteluvastuun laiminlyönti. Mainitun laiminlyönnin merkitystä kärjäoikeus arvioi kuten Kevarinmäki. Kohteeseen oli laadittu palokatko suunnitelma 20.3.2015. Suunnitelman nimenä on ollut palokatko detaljit ja työselitys. Suunnitelma ei ole sisältänyt sijaintikaaviota tai pohjapiirustuksia, joissa esitettäisiin palo-osastoinnit ja yksilöitäisiin eri taloteknisten järjestelmien läpivientien palokatkojen sijainnit, tyypit ja lukumäärät (kuten todisteessa V9 on tehty). Rakentaja ei, myöskään kärjäoikeuden arvion mukaan, voi mahdollisesti virheettä toteuttaa palokatkoja ilman edellä mainittuja sijaintikaaviota tai pohjapiirustuksia. Koska palokatkojen toteutus edellyttää sijaintikaaviota tai pohjapiirustuksia ei Suutarisen työsuorituksessa voida palokatkojen puutteista ja virheistä huolimatta katsoa olevan törkeää laiminlyöntiä.

Täyttämättä jäänyt suoritus YSE 1998

Ottaen huomion palokatkokartoituksesta laaditusta muistiosta (K4) ilmenevät virheellisydet palokatkoissa sekä niistä esitetty henkilötodistelu ei palokatkojen osalta kyseessä ole täyttämättä jäänyt suoritus. Palokatkoissa on virheellisyyksiä sekä puutteellisuuksia, ne eivät ole kokonaan tekemättä, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta.

Palokatkoihin liittyneissä läpivienneissä on ollut sekä sähkö- että lvi-urakointiin kuuluutta työtä, joissa oli ollut virheellisyyksiä. Virheellisydet ovat olleet osana kyseisessä palokatkoissa todettua virhettä. Palopeltejä ja myös palokatkonauhoja oli Kämpin mukaan puuttunut sen vuoksi, että niitä ei ollut ollut suunnitelmassa 2015. Puuteet oli korjattu lisätyönä 2021.

Sihvosen kertomuksen mukaan, jota kertomusta myös Arvelan sekä Polvisen kertomukset tukevat kohteessa oltiin käytetty kohteeseen sopiviksi arvoituja palokatkomateriaaleja, kuten esimerkiksi palouretaania. Palokatkot (niiden sijaintipaikat) olivat Sihvosen ja Veinin mukaan odottaneet pitkään aukinaisina rakennesuunnittelijan tarkkoja palokatko suunnitelmia tarkoituksella, jotta ne voidaan rakentaa loppuun. Huomioiden edellä esitetyt kertomukset palokatkojen rakentamisesta käytettävissä olleilla materiaaleilla siihen saakka, kun se on ollut mahdollista ilman tarkkoja suunnitelmia, ei kyseeseen tule täyttämättä jäänyt suoritus.

Laadunvarmistuksen olennainen laiminlyöminen YSE 1998

Vastaaja on todistaja Sihvosen mukaan täyttänyt tämän urakkaan kuuluvan laadunvarmistusveloitteensa toimittamalla kantajalle 21.9.2015 päivätyn palokatkosuunnitelmaksi (V3) nimetyn asiakirjan. Asiakirjassa Sihvonen on esitetty muun muassa hankkeen vastuutahot sekä käytettävät palokatkuotteet. Kyseisessä asiakirjassa oli ollut tarkoitus esittää myös kohteen palokattojen toteutustavat liitteenä olevin dokumentein, mutta tämä ei kantajan laiminlyöntien vuoksi ollut Sihvosen mukaan mahdollista.

Toteutus- ja laadunvarmistussuunnitelmana toiminut asiakirja on Sihvosen mukaan nimetty palokatkosuunnitelmaksi siitä syystä, että hän oli käyttänyt työssä valmista vanhaa dokumenttipohjaa, joka oli nimetty palokatkosuunnitelmaksi.

Kyseisessä laadunvarmistussuunnitelmassa ei ole ollut liitteenä mainittuja palokatkosuunnitelmia, koska kantaja ei näitä koskaan Sihvoselle toimittanut. Sihvonen oli vastaavana työnjohtajan tarkastanut ja hyväksynyt kaikki paloeristykset sekä vahvistanut tämän allekirjoituksellaan. Oikeudessa kuultuna Sihvonen on kertonut, ettei olisi itselle luovutuksessa hyväksynyt palokatkoja, mutta ei ollut tehnyt siitä merkintään pöytäkirjaan.

Suutarinen on kertonut, ettei palokatkoille oltu edellytetty tehtäväksi erityistä laadunvarmistusta ja että palokatkot oli tarkastettu silmämääräisesti.

Käräjäoikeuden arvion mukaan asiassa on jäänyt näyttämättä YSE 30 §:n mukainen laadunvarmistuksen olennainen laiminlyönti. Kuten Kevari on kertonut, rakentajan laadunvarmistuksen tarkoituksena on varmistaa se, kuinka rakentaminen vastaa suunnittelua. Edellä todetusti suunnitteluvastuun ja laadunvarmistuksen liittyminen toisiinsa huomioiden, ei Suutarisen ole näytetty olennaisesti laiminlyöneen sovittua laadunvarmistusta.

Virheiden havaitseminen YSE 1998 sekä johtopäätös

YSE 30 §:n mukainen takuuajan jälkeinen virhevastuu voi syntyä vain sellaisista virheistä, joita tilaaja ei ole kohtuuden mukaan voinut havaita vastaanottotarkastuksessa eikä takuuajana.

Sihvosen mukaan palokattojen virheet olisivat olleet havaittavissa urakan vastaanottotarkastuksessa. Valtaosa virheistä sijaitsee osastoivien väliseinien kohdalla alakattojen yläpuolella. Suurimmassa osassa rakennusta on alas laskettu avattavaksi tarkoitettu katto, jonka avaaminen on yksinkertaista. Todistaja Virtasen mukaan virheet olisivat olleet helposti havaittavissa.

Edellä kerrottu virheiden sijainti sekä alas laskettujen kattojen avautuvuus huomioiden kantaja olisi käräjäoikeuden arvion mukaan voinut kohtuuden mukaan helposti havaita virheet jo urakan vastaanottotarkastuksessa tai takuutarkastuksessa, samoin kuin myös palotarkastaja, mikäli tarkastus olisi kohdentunut palokattoon. Tilaaja on vastaanottotarkastuksessa luottanut Suutarisen ilmoitukseen varmistumatta suunnittelun ja rakentamisen vastaavuudesta, mitä on pidettävä ymmärtämättömyytenä tilaajan (kantajan) puolelta.

Käräjäoikeus toteaa edellä esitetty huomioiden jääneen näyttämättä palokatkojen jääneen tekemättä tai vastaajan laiminlyöneen olennaisesti laadunvarmistuksen tai kyseessä olleen törkeän laiminlyönnin ja kanne on siten hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:n mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvollinen korvaamaan kaikki vastapuolensa tarpeellista toimenpiteistä johtuvat kohtuulliset oikeudenkäyntikulut. Luvun 8 §:n 1 momentin mukaan korvattavia oikeudenkäyntikuluja ovat oikeudenkäynnin valmistelusta, asian tuomioistuimessa ajamisesta sekä asiamiehen palkkiosta aiheutuneet kustannukset. Korvausta suoritetaan myös oikeudenkäynnin asianosaiselle aiheuttamasta työstä ja oikeudenkäyntiin välittömästi liittyvästä menetyksestä.

Käräjäoikeus katsoo asian laatu ja laajuus huomioon ottaen, että Maarakennus Suutarinen Oy on oikeutettu saamaan oikeudenkäyntikuluistaan vaatimansa ja kantajan määrällisesti myöntämät 56.443,32 euroa vaadittuine korkoineen.

TUOMIOLAUSELMA

Kanne hylätään.

Mäntyharjun kunta veloitetaan suorittamaan Maarakennus Suutarinen Oy:lle korvaukseksi oikeudenkäyntikuluista käräjäoikeudessa 56.443,32 euroa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua käräjäoikeuden tuomion antamisesta lukien.

Muutoksenhaku

Ratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla.

Määräajat

Tyytymättömyyden ilmoitus	18.4.2024
Valitus	13.5.2024
Vastavalitus	27.5.2024

Sähköinen allekirjoitus

Käräjätuomari Jukka Laine

TYTYMÄTTÖMYYDEN ILMOITUS

Mäntyharjun kunta on hyväksytysti ilmoittanut 11.4.2024 tyytymättömyyttä koko tuomioon.

Käräjätuomari Jukka Laine